

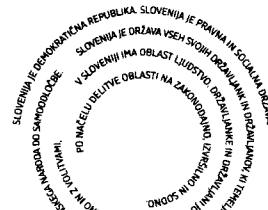
REPUBLIKA SLOVENIJA

DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Pozitivna Slovenija

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 95 69, f: 01 478 95 84, e: ps-ps@dz-rs.si, www.dz-rs.si

Ljubljana, 6.2.2013

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Skupina poslank in poslancev (prvopodpisani)

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	- 6 -02- 2013	
Šifra:	004-03/13-6/1	
Povezava:		
EPA:	988-VI	EU:
Sign. zn.:		
Kratika:		

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04 in 68/06), 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 112/05-UPB2, 109/08, 39/11 in 48/12) ter 114. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 35/02, 60/04 in 64/07) vlagamo

- PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O VOLITVAH V DRŽAVNI ZBOR,

ki vam ga pošiljamo v obravnavo na podlagi 114. člena poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije.

Skupina poslancev in poslank:

Priloga:

- besedilo zakona
- - podpisi poslancev in poslank

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O VOLITVAH V DRŽAVNI ZBOR

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

– ocena stanja na področju urejanja,

Ustava Republike Slovenije v prvotnem besedilu ni določala volilnega sistema, 80. člen ustave je urejal samo sestavo državnega zbora, način glasovanja na volitvah poslancev državnega zbora in volitve poslancev italijanske in madžarske narodne skupnosti. Na podlagi določbe ustave, da volilni sistem ureja zakon, je bil sprejet Zakon o volitvah v državni zbor (Uradni list RS, št. 109/06 - uradno prečiščeno besedilo, 54/07 – odl. US, v nadaljnjem besedilu ZVDZ). Z Ustavnim zakonom o dopolnitvi 80. člena ustave, ki ga je sprejel državni zbor na seji 25. julija 2000, (Uradni list RS, št. 66/00, v nadaljnjem besedilu ustavni zakon) je bil 80. členu dodan nov, peti odstavek, ki predpisuje: *»(5) Poslanci, razen poslancev narodne skupnosti, se volijo po načelu sorazmernega predstavništva ob štiriodstotnem volilnem pragu za vstop v državni zbor, pri čemer imajo volivci odločilen vpliv na dodelitev mandatov kandidatom.«* Konstitucionalizaciji volilnega sistema, doseženi z dopolnitvijo 80. člena ustave, je sledila zadnja novela ZVDZ, (Uradni list RS, št. 78/06), ki je, poleg uskladitve z ustavnim zakonom, prinesla nekatere nujne uskladitve zakona z odločbami Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-353/96 (Uradni list RS, št. 67/97), št. U-I-346/02 (Uradni list RS, št. 73/03) in U-I-217/02 (Uradni list RS, št. 24/05) ter odpravila še nekatere druge pomanjkljivosti zakona, ki so oteževale izvedbo volitev, in ki so se nanašale zlasti na delo volilnih organov, na odpravo določenih problemov v zvezi s financiranjem volitev ter na nekatere nove rešitve, usmerjene k povečanju participacije žensk v nacionalnem predstavniškem telesu.

Z zadnjo novelo ZVDZ pa zahteve 80. člena ustave niso bile v celoti uresničene, saj zakon še vedno ni povsem uresničil določbe, po kateri *»imajo volivci odločilen vpliv na dodelitev mandatov kandidatom«*. V proporcionalnem volilnem sistemu je najpogostejši način uveljavljanja načela personalizacije volitev uvedba preferenčnega glasu, s katerim lahko volivci odločijo o tem, kateri kandidat z liste kandidatov naj bo izvoljen. Proporcionalni volilni sistemi sicer dopuščajo le glasovanje o listah kandidatov, kar velja tudi za našo, v ZVDZ uveljavljeno ureditev z volilnimi okraji. V našem sistemu se določi vrstni red dodeljevanja mandatov kandidatom na podlagi zaporedja deležev glasov, ki jih je dobila lista v posameznem volilnem okraju. Takšna ureditev pa personalizacije ne zagotavlja, saj število glasov, ki jih dobi lista kandidatov, ne pomeni nujno, da kandidat, ki nastopa v posameznem volilnem okraju, tudi osebno uživa takšno podporo kot politična stranka, na listi katere kandidira, ampak je njegov izid odvisen pretežno od podpore, ki jo v tem volilnem okraju uživa lista, na kateri kandidira.

S predlagano novelo želi zato predlagatelj urediti vprašanje prednostnega glasu in tako – z zagotovitvijo odločilnega vpliva volivcev na dodelitev mandatov kandidatom – ZVDZ v celoti uskladiti z 80. členom Ustave Republike Slovenije. Prvi razlog, zaradi katerega se predlagajo spremembe in dopolnitve ZVDZ, je torej dokončna uskladitev z navedenim ustavnim zakonom.

Drugi razlog za sprejem zakona so potrebne uskladitve z odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije. Ustavno sodišče RS je z odločbo št. U-I-7/07 (Uradni list RS, št. 54/07), ki se nanaša na ureditev volitev po pošti, ugotovilo, da sta tako ZVDZ kot Zakon o lokalnih volitvah (Uradni list RS, št. 94/07-UPB3, 45/08, v nadaljnjem besedilu ZLV) v neskladju z Ustavo RS, *»ker ne urejata podrobneje pravil o glasovanju po pošti«* (pravna praznina). Ustavno sodišče je v tretji točki izreka navedene odločbe določilo način izvršitve svoje odločitve, in sicer, da morajo do odprave ugotovljenega

neskladja imeti ovojnice z glasovnicami, ki prispejo k pristojni volilni komisiji po pošti, poštni žig, ali morajo biti tem ovojnicam priložene listine, iz katerih je razviden datum njihove oddaje na pošto.

Predlagatelj zakona je v pričujočo novelo uvrstil tudi spremembo volilnega sistema poslancev narodnih skupnosti. Poslanca narodnih skupnosti se po sedaj veljavnem zakonu volita po t. i. Borda sistemu: volivci glasujejo tako, da označijo prednostni vrstni red na glasovnici s številkami od 1 naprej. Za vsako prvo mesto se kandidatu dodeli toliko točk, kolikor je kandidatov na glasovnici, za vsako naslednje mesto pa točka manj. Točke se seštevajo, izvoljen pa je kandidat, ki doseže največje število točk. Med kandidati, ki bi morebiti dobili enako število točk, odloči žreb. Sistem, ki je v teoriji sicer cenjen, pa je po mnenju narodnih skupnosti za volivce prezapleten. Kot poročata poslanca narodnih skupnosti, volivci pogosto zamenjajo uvrščanje kandidatov po prednostnem vrstnem redu s poznejšim točkovanjem; velikokrat se tako zaradi nerazumevanja namesto prednostnega vrstnega reda s strani volivcev že dodeljujejo točke, kar pa učinkuje diametralno nasprotno njihovi dejanski volji, saj s tem kandidata, ki so ga želeli uvrstiti na prvo mesto, uvrstijo na zadnje mesto in obratno. Zato je predlagatelj novele ocenil, da je smiselno ta sistem spremeniti, poenostaviti.

Po veljavni ureditvi lahko po pošti glasujejo oskrbovanci domov za starejše, ki nimajo stalnega prebivališča v domu, ter volivci, ki so na zdravljenju v bolnišnicah, če to sporočijo okrajni volilni komisiji ali volilni komisiji volilne enote najkasneje deset dni pred dnevom glasovanja. V praksi pa se je izkazalo – na to konstantno opozarja Varuh človekovih pravic, podobne pobude pa je predlagatelj prejel tudi tekom javne razprave – da takšna rešitev ni zadostna, in da jo je treba razširiti še na določene druge skupine državljanov, ki jim je sicer izvrševanje volilne pravice onemogočeno. Takšni so na primer volivci, ki se ne nahajajo niti v bolnišnici niti v domovih za ostarele, prebivajo pa pri svojcih. Glede na dikcijo zakona ti nimajo pravice glasovati po pošti. V primeru nepokretnosti se tudi ne morejo udeležiti glasovanja na volišču izven svojega kraja prebivališča (t. i. OMNIA), kar je pokretnim volivcem sicer omogočeno, če svojo namero po glasovanju izven kraja prebivanja sporočijo okrajni volilni komisiji tri dni pred dnevom glasovanja. Zaradi takšnih in podobnih primerov, pa tudi zato, ker tempo današnjega časa in velika mobilnost ljudi zahtevajo krajevno in časovno bolj prilagodljivo glasovanje, se je predlagatelj zakona odločil, da s spremembo zakona omogoči splošno glasovanje po pošti, za katero volivcem ne bi bilo treba navesti nobenega opravičljivega razloga, kot je to potrebno po sedaj veljavni ureditvi. Strokovnjaki, ki se ukvarjajo z glasovanjem po pošti, kot glavni argument v prid glasovanju po pošti omenjajo večjo volilno udeležbo, lažjo dostopnost volitev in nižje stroške organizacije volitev, kot glavno pomanjkljivost pa zagotovitev svobode in tajnosti glasovanja. Predlagatelj se zaveda, da so pri glasovanju po pošti mogoče določene oblike zlorab (npr. volivec svojo glasovnico proda, jo izpolni po navodilu tretjega, volilne kuverte se po oddaji na pošti ukradejo, izgubijo, uničijo), vendar izkušnje držav, ki glasovanje po pošti poznajo, kažejo, da so tovrstne zlorabe v praksi redke¹.

Novela iz leta 2006 je sicer uvedla t. i. kvote, ko je v 43. člen dodala nov šesti odstavek, po katerem na kandidatni listi noben spol ne sme biti zastopan z manj kot 35% od skupnega dejanskega števila kandidatk in kandidatov na listi. Po mnenju predlagatelja tega zakona pa ni utemeljenega razloga, da bi se odstotek, določen v ZVDZ, razlikoval od standarda najmanj 40% zastopanosti obeh spolov, ki sta ga že postavila ZLV in Zakon o volitvah poslancev iz Republike Slovenije v Evropski parlament (Ur.l. RS, št. 96/02, 22/04, 40/04-UPB1, 41/07-ZVRK, 109/09, v nadaljnjem besedilu ZVPEP), pa tudi sicer je najmanj 40% zastopanost vsakega od spolov po mnenju predlagatelja ustrežnejša kot 35%. Razlika med veljavnim in predlaganim

odstotkom bi sicer pri listi enajstih kandidatov bila samo za enega kandidata nasprotnega spola, vendar predlagatelj meni, da je ta razlika pomembna. Poleg navedenega veljavni zakon ne določa vrstnega reda, po katerem naj bodo kandidati na listi razporejeni. Ti dve pomanjkljivosti želi predlagatelj z novelo odpraviti.

Nadalje želi predlagatelj novele zakona ustrezneje urediti (podaljšati) tudi rok za predložitev kandidatnih list. Po veljavni ureditvi se liste kandidatov predložijo najkasneje petindvajseti dan pred dnevom glasovanja, kar je izjemno kratek rok. V besedilo ZVDZ je bil ob njegovem sprejetju leta 1992 vnesen predvsem zato, ker so se prve volitve v državni zbor leta 1992 izvajale zelo kratek čas po sprejetju zakona. Rok petindvajsetih dni se je v praksi izkazal za prekratkega. Zaradi tega roka so izjemno kratki tudi vsi drugi roki, na primer roki za vložitev ugovorov, reševanje ugovorov in pritožb, tisk glasovnic... Tako kratki roki tudi ne zagotavljajo zadostnega varstva volilne pravice, saj v primerih nepravilnosti ali napak pri delu volilnih organov ne omogočajo popravljanja napak. Volilnim organom in sodiščem ne dajejo dovolj časa za pravočasno odločanje o ugovorih in pritožbah. Ta rok tudi ni upošteval možnosti za ustavno pritožbo v postopku varstva volilne pravice, ki jo je Zakon o ustavnem sodišču uveljavil šele kasneje, leta 1994. Če je o ugovorih in pritožbah odločeno le nekaj dni pred dnevom glasovanja, prihaja do posegov v volilno pravico kandidatov in list, pa tudi volivcev. Zaradi poznega roka za vložitev kandidature se težko lovi tudi rok za objavo kandidatnih list, ki je po veljavni ureditvi najkasneje petnajst dni pred dnevom glasovanja. Tudi primerjalno pravno gledano so roki za vložitev kandidatur daljši in se gibljejo od 30 dni pa do treh in več mesecev.

V predlogu novele so vsebovani tudi nekateri popravki, ki so bili kot pomanjkljivost zaznani v praksi, ter številni popravki oziroma izboljšave, ki jih je predlagala Služba Državne volilne komisije. Nove rešitve so podrobno predstavljene v poglavju »2. 3 Poglavitne rešitve« tega uvoda.

Poglavitni razlog za spremembe in dopolnitve zakona so uskladitve z odločbo Ustavnega sodišča RS in dokončna uskladitev zakona z 80. členom Ustave RS.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Predlagatelj je pripravil zakon s ciljem zagotovitve odločilnega vpliva volivcev na dodelitev mandatov kandidatom, nadalje s ciljem uresničitve odločbe Ustavnega sodišča RS, spremembe sistema glasovanja na volitvah poslancev narodnih manjšin (poenostavitve), omogočanja glasovanja po pošti, uvedbe pogojne glasovnice, zagotovitve enakih možnosti moških in žensk in s ciljem odprave nekaterih drugih pomanjkljivosti, ki so se izkazale v praksi.

2.2 Načela

Predlog zakona ne odstopa od načel, ki so bila upoštevana že ob pripravi veljavnega zakona.

2.3 Poglavitne rešitve

Peti odstavek 80. člena ustave – poleg proporcionalnega volilnega sistema in štiriodstotnega volilnega praga za vstop v državni zbor – določa, da morajo biti volitve personalizirane, se pravi, da morajo imeti volivci odločilen vpliv na dodelitev mandatov kandidatom. Temeljni cilj sprememb in dopolnitev zakona je torej, kot že navedeno, dokončna uskladitev zakona z 80. členom ustave. Ustavni zakon je v petem odstavku 80. člena ustave na ustavni ravni določil proporcionalni volilni sistem, ki ga je dodatno opredelil z določitvijo volilnega praga za vstop v državni zbor (prohibitivna klavzula) in z zahtevo po odločilnem vplivu volivcev na dodelitev poslanskih mandatov. Na podlagi

ustavnega zakona in v skladu z njim uveljavljajo predlagane spremembe in dopolnitve zakona obvezni absolutni prednostni (preferenčni) glas.

Ustavnega zakona o dopolnitvi 80. člena ustave ni mogoče v celoti uresničiti brez drugačne ureditve personalizacije volitev, ki naj zagotovi večji neposredni vpliv volivcev na izbor kandidatov. Ti v sedanji ureditvi ne morejo izbirati med različnimi kandidati na listi kandidatov, saj v vsakem volilnem okraju nastopa le po en kandidat z vsake liste kandidatov, volivec pa dejansko ne glasuje za izbranega kandidata, temveč za listo v volilni enoti. Število glasujočih volivcev je v posameznih volilnih okrajih bistveno različno, odvisno od velikosti volilnega okraja in volilne udeležbe. Edino merilo je tako lahko le delež glasov kandidata v skupnem številu glasov, oddanih za vse kandidate v volilnem okraju, oziroma v dveh volilnih okrajih. Posledica takšne ureditve je, da volivec dejansko nima vpliva na izbiro posameznega kandidata znotraj liste kandidatov, ampak lahko glasuje le o različnih listah, personalizacija volitev pa je bolj navidezna. Tudi primerjalno-pravno takšne ureditve ni mogoče najti v nobeni primerljivi državi. Predlagana ureditev zato predvideva dokončno usklajitev zakona z zahtevo 80. člena ustave po odločilnem vplivu volivcev na dodelitev mandatov kandidatom tako, da se volilni okraji kot način uresničevanja pasivne volilne pravice ukinejo in se ohranijo le še na administrativni ravni. Volivci bi tako glasovali o celotni listi kandidatov v volilni enoti, uvedel pa bi se primerjalnopravno pogosto uveljavljeni preferenčni glas, in sicer v obliki absolutnega obveznega preferenčnega glasu, ki je po mnenju predlagatelja najustreznejši in v največji možni meri odraža voljo volivcev. Absolutni obvezni preferenčni glas namreč pomeni, da mora volivec preferenčni glas obvezno oddati, nadalje pa, da so izvoljeni tisti kandidati, ki so dosegli največje število preferenčnih glasov, pri čemer se upošteva vsak preferenčni glas – ne glede na to, kolikšno število preferenčnih glasov je bilo oddanih in ne glede na to, koliko glasov je dobil posamezni kandidat. Glasovanje s preferenčnimi glasovi je v Sloveniji že uveljavljeno na volitvah poslancev iz Republike Slovenije v Evropski parlament in na lokalnih volitvah. Predlagana ureditev za volitve v državni zbor pa se bo razlikovala od veljavne ureditve za volitve poslancev v Evropski parlament, kjer so preferenčni glasovi relativni, saj se upoštevajo le, če število preferenčnih glasov posameznega kandidata presega količnik, izračunan tako, da se število vseh glasov, oddanih za listo, deli z dvakratnikom števila kandidatov na listi. Predlagana rešitev se prav tako razlikuje od ureditve, vsebovane v ZLV, kjer je preferenčni glas enako kot pri volitvah v Evropski parlament relativen, prag, ki ga je treba doseči, da se preferenčni glasovi upoštevajo, pa je postavljen še višje: po ZLV so kandidati izvoljeni po vrstnem redu na listi, razen če je najmanj četrtina volivcev, ki so glasovali za posamezno listo kandidatov, oddala preferenčne glasove za posamezne kandidate z liste. V tem primeru so z liste izvoljeni kandidati, ki so dobili največje število preferenčnih glasov, če število preferenčnih glasov posameznega kandidata presega 10% števila vseh glasov, oddanih za listo. Pri ZVPEP in pri ZLV je pravilo glede načina glasovanja glasovanje za listo, volivec pa lahko odda tudi preferenčni glas (sistem neobveznega relativnega preferenčnega glasu); predlagana sprememba ZVDZ pa kot pravilo uvaja glasovanje za konkretnega kandidata z liste in s tem večji vpliv volivcev na izvolitev kandidatov. Da pa v primeru pomot, do katerih bi lahko prišlo ob prehodu s sedaj veljavnega načina glasovanja na nov način preferenčnega glasovanja, ne bi prišlo do prevelikega števila neveljavnih glasovnic, predlagatelj predlaga rešitev, po kateri bo veljala domneva, da je volivec, ki je namesto za kandidata, kot mu bo to izrecno velevalo navodilo o glasovanju, obkrožil na glasovnici ime liste kandidatov, dal enak delež svojega glasu vsakemu izmed kandidatov na listi kandidatov (v primeru enajstih kandidatov torej vsakemu kandidatu 1/11 glasu). Volivec, ki bo obkrožil ime liste kandidatov, bo tako sicer oddal glas za listo kandidatov, odločitev o tem, kateri kandidat z liste kandidatov bo dobil mandat, pa bo prepustil tistim volivcem, ki bodo skladno z navodilom glasovali za konkretnega kandidata. Enaka domneva bo veljala tudi v primeru, če bo volivec oddal več glasov kandidatom na isti listi; glasovnica pa bo neveljavna, če bo volivec oddal več glasov kandidatom na različnih listah kandidatov oziroma če bo oddal glas tako, da njegova

volja ne bo jasno razvidna z glasovnice. Ker je (teoretično) mogoče, da po pravilu prejetih preferenčnih glasov ne bo vedno izvoljenih toliko kandidatov, kolikor poslanskih mandatov bo pripadlo posamezni listi, je treba uveljaviti dodatno pravilo, po katerem so na preostala poslanska mesta na kandidatni listi izvoljeni kandidati po vrstnem redu kandidatov na listi kandidatov.

Predlog zakona bo odpravil s strani ustavnega sodišča ugotovljeno protiustavnost. Odprava pravne praznine ureditve glasovanja po pošti se predlaga na način, kot ga je z odločbo predvidelo že Ustavno sodišče RS, saj je po mnenju predlagatelja rešitev dejansko in pravno povsem ustrezna, in jo je prenesel v zakon: ovojnice z glasovnicami iz tujine in glasovnice, ki so prispele k okrajni volilni komisiji po 19. uri na dan glasovanja, morajo imeti poštni žig z datumom oziroma jim morajo biti priložene listine, iz katerih je razviden datum njihove oddaje na pošto, sicer je glasovnica neveljavna.

Predlagatelj zakona za volitve poslancev narodnih skupnosti predlaga klasičen enokrožni večinski volilni sistem. Volivec bo za kandidata glasoval tako, da bo pred njegovim priimkom in imenom obkrožil številko, izvoljen pa bo kandidat, ki bo dobil največje število glasov. Da pa bi izvoljeni kandidat ohranil legitimnost, ki mu jo je po mnenju teoretikov dajal »Borda« volilni sistem, se predlaga dvig števila podpisov, s katerimi volivci – pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti, določijo kandidate za poslance. Sedanja ureditev je za določitev kandidata za poslanca italijanske in madžarske narodne skupnosti predvidevala podpise najmanj tridesetih volivcev – pripadnikov italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti. Predlaga se sprememba, po kateri bodo kandidate določili volivci, pripadniki italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, pri čemer bo število podpisov moralo predstavljajo najmanj 2% števila pripadnikov italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, ki so imeli na zadnjih volitvah pravico voliti za poslanca italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti. Državna volilna komisija bo na svojih spletnih straneh vsakič sproti objavila natančno število teh volivcev – pripadnikov italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, ki so imeli na zadnjih volitvah pravico voliti za poslanca italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti. Po trenutno dostopnih podatkih je bilo ob parlamentarnih volitvah v Republiki Sloveniji 3. oktobra 2004 v posebne volilne imenike narodnih skupnosti vpisanih približno 2700 pripadnikov italijanske narodne skupnosti in približno 8000 pripadnikov madžarske narodne skupnosti. To bi pomenilo, da bo po novem s podpisi določilo kandidate italijanske narodne skupnosti približno 54 volivcev, madžarske narodne skupnosti pa približno 160 volivcev, kar je občuten dvig zahtevanega števila podpisov. Za primer, ko bi poslancu narodne skupnosti prenehal mandat, se predvidevajo nadomestne volitve, ki so imanentne večinskemu volilnemu sistemu. Pri »Borda« volilnem sistemu, ko je volivec rangiral kandidate po svoji preferenci, je bila rešitev, po kateri je v primeru prenehanja mandata poslanca narodne skupnosti, za preostanek mandatne dobe poslanec postal tisti kandidat s seznama kandidatov, ki bi bil izvoljen, če ne bi bil izvoljen poslanec, ki mu je prenehal mandat, po mnenju predlagatelja sprejemljiva. V takih primerih je mogoče precej utemeljeno domnevati, da bi bil v primeru, če prvi kandidat ne bi kandidiral, za poslanca izvoljen kandidat, ki je dobil drugo najvišje število točk. Takšna rešitev pa bi bila za enokrožni večinski volilni sistem neustrezna, saj nikakor ni mogoče domnevati, da bi bil za poslanca izvoljen drugi kandidat po številu glasov, če prvi kandidat ne bi kandidiral.

Predlagatelj novele iz zgoraj navedenih razlogov predlaga uvedbo glasovanja po pošti. To je oblika glasovanja, pri kateri volivci dobijo in vrnejo glasovnice po pošti. Po predlogu glasovanje po pošti tako ne bo omejeno samo na določene skupine volivcev, kot to velja po sedanjí ureditvi. Pogoji za glasovanje po pošti pa je, da volivci pošto glasovanje zahtevajo pisno (lastnoročni podpis zahteve in navedba enotne matične številke občana) ali elektronsko (zahteva podpisana z elektronskim podpisom, ki je glede podatkov v elektronski obliki enakovreden lastnoročnemu podpisu in navedba enotne matične številke občana), če zahteve ne morejo oddati (npr. invalidi) na enega

izmed dveh navedenih načinov, jo lahko vložijo ustno pri pristojni volilni komisiji na zapisnik najmanj petnajst dni pred dnevom glasovanja. Glasovnica se torej ne pošilja avtomatično, saj bi se za takšno glasovanje odločili samo tisti, ki se klasičnega glasovanja na volišču ne bi hoteli ali mogli udeležiti; po mnenju predlagatelja ta način glasovanja ne bo postal »glavni« način glasovanja, saj se bo večina volivcev še vedno raje udeleževala glasovanja na volišču. Glasovnica in volilna karta se bosta volivcu poslali na naslov, ki ga bo navedel v zahtevi, s katero bo zahteval glasovanje po pošti. Volivec, ki si bo premislil, in bo kljub zahtevi, da želi glasovati po pošti, hotel glasovati na volišču, bo to lahko storil, če bo volilnemu odboru predložil volilno karto, kar velja tudi za glasovanje na diplomatsko-konzularnih predstavništvi. Volilna komisija bo na dan volitev ugotovila tudi izid glasovanja po pošti po glasovnicah, ki bodo prispele k okrajni volilni komisiji do 19. ure na dan glasovanja, upoštevala pa bo vse glasovnice, ki bodo – enako kot po sedaj veljavni ureditvi – prispele po pošti iz Slovenije do 12. ure na dan po dnevu glasovanja. Pri ugotavljanju izida glasovanja po pošti iz tujine niso predlagane nikakršne spremembe – upoštevale se bodo glasovnice, ki bodo prispele po pošti do 12. ure osmega dne po dnevu glasovanja. Ovojnice z glasovnicami iz tujine in z glasovnicami iz Slovenije, ki bodo prispele k okrajni volilni komisiji po 19. uri na dan glasovanja, bodo morale imeti poštni žig z datumom oziroma bodo morale biti ovojnicam priložene listine, iz katerih bo razvidno, da je bila glasovnica oddana na pošto pred 19. uro na dan glasovanja, sicer bodo glasovnice neveljavne.

Predlog zakona prinaša še eno novost: pogojno glasovnico, ki jo poznajo v številnih evropskih in drugih državah. Pogojna glasovnica se sicer ne razlikuje od običajne glasovnice, vendar pa je volivec ne bo oddal v glasovalno skrinjico, ampak v za to posebej določeno ovojnico; ta glasovnica se bo upoštevala le, če bo okrajna volilna komisija kasneje ugotovila, da je volivec res upravičen glasovati. Volilni odbor bo dovolil s pogojno glasovnico glasovati volivcu, ki želi glasovati, podatki volilnih organov pa kažejo na možnost, da je ali da bo oddal dva glasova. S pogojno glasovnico se bo učinkovito preprečilo morebitne kršitve izvrševanja volilne pravice volivcem, za katere se bo izkazalo, da so bili res upravičeni glasovati, čeprav jim volilni odbor glasovanja ne more dovoliti na podlagi podatkov, s katerimi razpolaga. V praksi držav, ki poznajo pogojno glasovnico, se pogojno glasovnico zapre v manjšo ovojnico, ta pa je v večji ovojnici, na kateri so napisani podatki o volivcu in razlogi, zaradi katerih mu je bila izdana pogojna glasovnica, ovojnico pa podpišejo volilni odbor in volivec. Če bo hotel glasovati volivec, katerega ime je v volilnem imeniku že obkroženo in pri njegovem imenu že obstaja podpis, oziroma je v volilnem imeniku označba o drugem načinu glasovanja, in volivec ne bo predložil volilne karte, se bo njegovo osebno ime, prebivališče in njegova morebitna izjava vpisala v zapisnik, glasovati pa ji bo volilni odbor dovolil s pogojno glasovnico, ki se bo upoštevala le, če bo ugotovljeno, da volivec še ni glasoval na drug način. O tem, ali se bo pogojna glasovnica upoštevala, bo po predlogu v treh dneh po dnevu glasovanja odločila pristojna volilna komisija. Predlaga se, da vsebino posebne ovojnice, v katero se bo zaprla pogojna glasovnica, in postopek glasovanja z njo, podrobneje določi Državna volilna komisija. Čeprav se v praksi držav, ki urejajo pogojno glasovnico, ta ne uporablja pogosto, pa je po mnenju predlagatelja predlagana rešitev ustrezna; po eni strani predstavlja zagotovilo, da ne bo prihajalo do kršitev volilne pravice, po drugi strani pa je ustrezna tudi zato, ker je država za kršitev volilne pravice odškodninsko odgovorna. Evropsko sodišče za človekove pravice prisoja zaradi kršitve volilne pravice volivcem pravična zadoščenja v višini od 1.500 do 8.000 evrov². S pogojno glasovnico bo volilni odbor dovolil glasovati npr. volivcu, pri katerem bo v volilnem imeniku obstajala označba, da je glasoval po pošti, volivec pa bo trdil, da volilnega materiala ni prejel na predvideni naslov. Če se bo kasneje izkazalo, da volivec res ni glasoval po pošti, se bo upoštevala pogojna glasovnica.

Volilni odbor z volišča, ki ga je v skladu z veljavnim 79. a členom ZVDZ določila okrajna volilna komisija, in na katerem lahko glasujejo volivci ne glede na kraj stalnega prebivališča (t.i. OMNIA), bo po tem predlogu na dan glasovanja obiskal v prostorih, v katerih se nahaja, volivca, ki ga je policija pridržala, ki mu je na podlagi odločbe sodišča odvzeta prostost, ki je v zavodu za prestajanje kazni, ki je v bolnišnici ali v socialnovarstvenem zavodu za institucionalno varstvo. To bo volilni odbor storil v primeru, če je bil volivec v teh prostorih nameščen po roku, v katerem je mogoče zahtevati glasovanje po pošti (petnajst dni pred dnem glasovanja) in če bo volivec to zahteval najkasneje do 12. ure na dan glasovanja. S to spremembo se bo omogočilo izvrševanje volilne pravice tudi tistim volivcem, ki so se znašli npr. v bolnici v petek pred dnem glasovanja in so zato zamudili rok, v katerem je mogoče zahtevati glasovanje po pošti, prav tako pa so zamudili tudi predčasno glasovanje, saj so menili, da se bodo lahko udeležili glasovanja na dan glasovanja v nedeljo. Na to pomanjkljivost veljavne zakonodaje je bil predlagatelj opozorjen tekom javne razprave o predlogu tega zakona. Zakon izrecno določa, da bodo ti volivci glasovali s pogojno glasovnico, saj bo pristojna volilna komisija kasneje lahko preverila, če ni volivec, ki se nahaja v zgoraj navedenih prostorih in je glasoval s pogojno glasovnico, morda glasoval že na predčasnem glasovanju. Volilni odbor, ki bo obiskal te volivce, bo pogojne glasovnice teh volivcev poslal okrajni volilni komisiji, na območju katere so ti volivci vpisani v volilni imenik, okrajna volilna komisija, ki bo lahko v volilnem imeniku preverila, če niso ti volivci morebiti že glasovali, bo o tem, ali se bodo te pogojne glasovnice upoštevale, morala odločiti v roku, ki je določen za ugotavljanje izidov po pošti iz tujine (torej do 12. ure osmega dne po dnevu glasovanja).

Kot navedeno, želi predlagatelj odpraviti tudi pomanjkljivosti pri zagotavljanju enakosti obeh spolov pri kandidiranju. Predlaga enak odstotek zastopanosti spolov, kot ga vsebujeta ZLV in ZVPEP. Po novem tako na kandidatni listi noben spol ne bo smel biti zastopan z manj kot 40%, poleg tega pa bo morala biti vsaka lista sestavljena tako, da bodo kandidati oziroma kandidatke na prvi polovici kandidatne liste razporejeni izmenično po spolu. V polovici volilnih enot (štirih izmed osmih, če bi lista kandidirala v vseh osmih volilnih enotah) bo na prvem mestu liste predstavnik enega spola, v drugi polovici pa predstavnik drugega spola. Sama razporeditev ima po predlagani ureditvi majhen, bolj z vidika enakosti med spoloma simbolični pomen, saj razpored na listi ne bo bistven; volivci bodo s preferenčnimi glasovi razporeditev lahko povsem spremenili.

Predlaga se podaljšanje roka za vlaganje kandidatur s petindvajsetega na trideseti dan pred dnevom glasovanja. S tem bodo volilni organi in sodišča prej odločili o morebitnih ugovorih in pritožbah, dovolj bo tudi časa za tisk glasovnic... Usklajena bosta roka za vložitev kandidatur pri volitvah v Državni zbor in pri volitvah poslancev v Evropski parlament. Poleg tega bodo liste kandidatov vložene trideseti dan pred dnem glasovanja, ko se začne tudi volilna kampanja.

Ostale spremembe, ki so posledica pomanjkljivosti, zaznanih v praksi, ter druge izboljšave, ki jih je na podlagi opravljenih analiz volitev predlagala Državna volilna komisija:

V praksi so se pojavile različne interpretacije določbe, ki prepoveduje »agitacijo na volišču na dan glasovanja«, (dan glasovanja je v skladu z zakonom »nedelja ali drug dela prost dan«), saj naj bi na dneve predčasnega glasovanja, ki potekajo od torka do četrta v tednu pred dnem glasovanja, po tej dikciji agitacija ne bila prepovedana. Po novem je dikcija, ki je doslej »prepovedovala vsako agitacijo na volišču na dan glasovanja«, usklajena s sicer nedvoumnim namenom te določbe in sicer se prepoveduje agitacija na volišču, kar zajema tudi volišča, ki so odprta na dneve predčasnega glasovanja, ne le na dan glasovanja (ki je po zakonu »nedelja ali drug dela prost dan«). Prepoveduje se tudi fotografiranje ali kakšno drugačno slikovno

snemanje glasovnice, saj se je v praksi pojavilo plačevanje volivcev, če so le-ti s fotografijo dokazali, da so glasovali za točno določenega kandidata ali listo.

Črtana je določba, da se mora javna volilna propaganda končati najkasneje 24 ur pred dnem glasovanja, saj je trajanje volilne kampanje urejeno v Zakonu o volilni in referendumski kampanji in je po mnenju predlagatelja neustrezno, da se isto vprašanje ureja v dveh zakonih. T. i. volilni molk po mnenju predlagatelja sodi v zakon, ki ureja volilno in referendumsko kampanjo.

Veljavni ZVDZ ureja situacijo za primere, ko poslancu preneha mandat kasneje kot v šestih mesecih od potrditve mandata: poslanec za preostanek mandatne dobe postane tisti kandidat z iste liste kandidatov, ki bi bil izvoljen, če ne bi bil izvoljen poslanec, ki mu je prenehal mandat. Če ta kandidat v osmih dneh ne sporoči, da sprejema mandat, se ta pravica prenese na naslednjega kandidata. Če na listi ni kandidata, ki bi bil izvoljen, če ne bi bil izvoljen poslanec, ki mu je prenehal mandat, niti »naslednjega« kandidata, se po veljavni zakonodaji opravijo nadomestne volitve. Da bi se izognili morebitnim stroškom nadomestnih volitev v navedenih primerih, se predlaga, da se v takšnem primeru ne bi opravile nadomestne volitve, ampak bi poslanca nadomestil kandidat z istoimenske liste v volilni enoti, v kateri je imela lista največji ostanek glasov v razmerju do količnika v volilni enoti. S tem nadomestne volitve ne bi bile potrebne, politična struktura državnega zbora pa se ne bi spreminjala. Takšna rešitev je uveljavljena tudi v ZLV.

Predlaga se, da bi Državna volilna komisija uredila svoje poslovanje s poslovníkom in drugimi splošnimi akti. S poslovníkom pa bi lahko po lastni presoji uredila tudi poslovanje drugih volilnih komisij. V primerljivih zakonih je na takšen način urejena tudi organiziranost in delovanje drugih samostojnih državnih organov (npr. Varuh človekovih pravic, Komisija za preprečevanje korupcije, Informacijski pooblaščenec, Državna revizijska komisija).

Zaradi praktičnih težav, s katerimi se soočajo volilni organi, se predlaga, da Državna volilna komisija lahko razreši člana okrajne volilne komisije ali volilne komisije volilne enote na predlog samega člana ali na predlog predsednika pristojne volilne komisije. Na ta način se lahko razreši neaktivnega člana volilne komisije, ki sploh ni sodeloval v postopku izvršitve akta o razpisu volitev, in se imenuje novega, aktivnega člana, kar do sedaj ni bilo mogoče. Prav tako se predlaga obveznost člana volilnega odbora, ki ve, da se na dan glasovanja ne bo mogel udeležiti glasovanja in opravljati volilnih opravil, da to najkasneje sedem dni pred dnem glasovanja sporočiti okrajni volilni komisiji, ki ga je imenovala, če za razloge, zaradi katerih ne bo mogel opravljati volilnih opravil izve kasneje, pa nemudoma po tem, ko zanje izve. Na ta način v praksi ne bo več prihajalo do situacije, ko na dan glasovanja (tudi do tretjine) članov volilnih odborov ni na volišče in je treba situacijo urgentno reševati z nadomeščanjem članov volilnega odbora.

Če listo kandidatov določijo člani politične stranke po postopku, določenem z njenimi pravili, mora listo kandidatov po veljavni zakonodaji podpreti s podpisi najmanj petdeset volivcev, ki imajo stalno prebivališče v volilni enoti; če stranka vloži listo kandidatov, ki ni določena s strani članov politične stranke, pa s podpisi najmanj sto volivcev, ki imajo stalno prebivališče v volilni enoti. Predlaga se dvig števila podpisov volivcev v obeh navedenih primerih, ko liste kandidatov predlagajo politične stranke, in sicer dvig s petdeset na sto in s sto na dvesto zahtevanih podpisov. Po mnenju predlagatelja je veljavno število potrebnih podpisov očitno nesorazmerno nizko, še posebej zato, ker se je z zadnjo novelo ZVDZ število podpisov, ki jih morajo za določitev liste zbrati volivci, s sto dvignilo na tisoč, s pričujočo novelo pa se dviga tudi število potrebnih podpisov za določitev kandidatov za poslance narodnih manjšin. Po mnenju predlagatelja spremembe bo dvig števila podpisov prispeval tudi k večji legitimnosti kandidatov.

Po predlogu bi se na volišču poleg sedaj predvidenega razobešanja razglasov s sezname list kandidatov, o katerih se glasuje, po novem razobesilo tudi odločbo o imenovanju volilnega odbora. Takšna rešitev bo doprinesla k transparentnosti volitev, omogočala bo kontrolo izpolnjevanja zakonskih pogojev, ki veljajo za člane volilnega odbora (npr. ali ima član volilnega odbora stalno prebivališče na območju volilnega okraja, ali ima volilno pravico, ali je polnoleten...) poleg tega pa so člani volilnih odborov »začasno postavljene uradne osebe«, ki opravljajo uradna dejanja (npr. ugotavljanje identitete volivca), zato je po mnenju predlagatelja tega zakona takšna rešitev ustrezna.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlagane rešitve bodo imele posledice za državni proračun in druga javna finančna sredstva. Določena dodatna sredstva bodo potrebna zaradi povečanja glasovnice: ker je potrebno glasovnico ohraniti pregledno, bo le-ta nekoliko večja kot je sedaj. Za vsake volitve se natisne okoli 1.700.000 glasovnic. Nekaj sredstev bo potrebnih tudi za prilagoditev informacijskega sistema za izračunavanje volilnih izidov. Nekaj sredstev bo potrebnih tudi za plačilo poštnine (za glasovnice in volilne karte tistih volivcev, ki bodo po novem glasovali po pošti ter za tisk teh glasovnic, volilnih kart in ovojnic. Vse navedeno bo imelo finančne posledice v znesku, ki se ocenjujemo na manj kot 40.000 EUR.

Prve volitve po tem zakonu se bodo izvedle v letu 2015.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva za volitve so sicer zagotovljena pri proračunskem uporabniku 1213 (Državna volilna komisija) v okviru sredstev za izvedbo volitev. Ker pa se bodo prve redne volitve po tem zakonu izvedle leta 2015, sredstev v proračunih za leto 2013 in 2014 ni potrebno zagotoviti.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

1. Volilni sistem

V **Avstriji** se voli 183 poslancev in dodeljevanje mandatov poteka na treh ravneh – na ravni regionalnih volilnih okrožij, na ravni zveznih dežel in na ravni celotne države. Osnova za izračun glasov, potrebnih za en mandat, je volilni količnik, ki se izračuna za vsako regionalno in deželno volilno okrožje. Volilni količnik je navadni (Harejev), ki se dobi tako, da se število veljavnih glasov deli s številom mandatov, ki se delijo v posameznem volilnem okrožju. Pri delitvi na prvi ravni se mandati dodelijo v regionalnih volilnih okrožjih. Število mandatov, ki jih dobi posamezna stranka, se dobi tako, da se število glasov za določeno kandidatno listo deli s volilnim količnikom. Pri delitvi na drugi ravni se mandati delijo v deželnih volilnih okrožjih. Pri tej delitvi lahko sodelujejo samo tiste liste kandidatov, ki so dobile najmanj en mandat v enem od regionalnih volilnih okrožij ali ki so pridobile najmanj 4 odstotke veljavnih glasov na ravni celotne države. Mandati se delijo na podlagi Harejevega sistema. Mandati, ki jih je posamezna lista pridobila že pri prvi delitvi mandatov, se odštejejo. Na tretji ravni se mandati delijo na ravni celotne države. Tudi pri tej delitvi lahko prejmejo mandate samo tiste kandidatne liste, ki so dobile najmanj en mandat v enem od regionalnih volilnih okrožij ali ki so pridobile najmanj 4 odstotke veljavnih glasov na ravni celotne države. Volilna formula, po kateri se delijo mandati na ravni celotne države je D'Hondtov sistem. Mandati, ki so

bili dodeljeni pri delitvi na prvi in drugi ravni, se odštejejo. Na ravni regionalnih in deželnih volilnih okrožij imajo volivci možnost spreminjati kandidatne liste, tako da oddajo prednostni glas. Za pridobitev mandata na osnovi prednostnih glasov je potrebna v regionalnih volilnih okrožjih najmanj ena šestina veljavnih glasov, oddanih za stranko, ali več kot polovica volilnega količnika. V deželnih volilnih okrožjih pa je potrebno število glasov določeno v višini volilnega količnika.

Finski parlament sestavlja 200 poslancev, ki so volijo v 15 okrožjih, v katerih se tudi razdelijo vsi mandati. V vseh volilnih okrožjih (razen v enem, kjer se voli samo en predstavnik švedske manjšine) je delitev mandatov proporcionalna na podlagi D'Hondtovega sistema. Število poslancev, ki se volijo v posameznem okrožju je odvisna od števila ljudi, ki živijo v okrožju. Volitve potekajo na podlagi kandidatnih list, vendar morajo volivci oddati glas za enega samega kandidata na izbrani kandidatni listi. Izvolitev posameznikov torej ni vnaprej določena, temveč o tem odločijo volivci tako, da volijo posamezne kandidate. Posledično volitve niso samo tekmovanje med strankami, ampak tudi med posameznimi kandidati znotraj ene kandidatne liste.

Na **Švedskem** se voli 349 poslancev, od tega 310 poslancev v 29 volilnih enotah (v katerih se voli od 2 do 34 poslancev), medtem ko se preostalih 39 poslancev voli na ravni celotne države kot ene volilne enote. Delitev mandatov je proporcionalna po metodi St. Laguë in je omejena z dvema volilnima pragoma. Na ravni volilne enote pri delitvi mandatov sodelujejo le tiste liste kandidatov, ki so dobile 12 odstotkov veljavnih oddanih glasov; pri delitvi preostalih 39 mandatov na ravni države pa lahko sodelujejo le tiste kandidatne liste, ki so na ravni države dobile najmanj 4 odstotke veljavnih oddanih glasov. Volivci glasujejo za liste, lahko pa oddajo tudi preferenčni glas za posameznega kandidata na listi. Prag za veljavnost preferenčnega glasu je 8 odstotkov veljavnih glasov, oddanih za kandidatno listo.

2. Enakost spolov

Belgija je leta 1994 sprejela zakon, katerega namen je bil uravnotežiti moški in ženski spol na kandidatnih listah na volitvah v parlament. Zakon določa, da je lahko na kandidatni listi največ dve tretjini kandidatov istega spola. V kolikor stranke ne želijo spoštovati zakonske določbe, lahko pustijo prazna tista mesta na kandidatni listi, ki bi sicer morala biti zapolnjena z osebami ženskega spola; v nasprotnem primeru lahko pristojni organ zavrne kandidatno listo. Leta 2002 je Belgija spremenila ustavo, s čimer je na ustavni ravni zagotovila, da se lahko z zakonom zagotavlja enak dostop moških in žensk na izvoljene javne funkcije. Na podlagi ustavne reforme 2002 je bil istega leta sprejet nov zakon, ki je predpisal enakost spolov na kandidatnih listah za evropske, državne (zvezne) in regionalne volitve. Zakon predpisuje, da morata biti na vrhu liste kandidata različnih spolov, v nadaljevanju pa se morajo kandidati različnih spolov izmenjavati.

V **Franciji** je ustavna sprememba iz leta 1999 uvedla načelo enake dostopnosti javnih funkcij za ženske in moške. Člen 3 ustave določa, da se mora vprašanje enakih možnosti obeh spolov urediti z zakonom, 4. člen pa, da morajo politične stranke prispevati k uresničevanju tega načela. Zakon je bil sprejet leta 2000 in velja za občinske, regionalne in volitve v evropski parlament, na državni ravni pa za volitve senatorjev (v tistem delu, kjer se senatorji volijo po proporcionalnem sistemu). Zakon posega zlasti v postopek kandidiranja in določa, da razlika med številom kandidatov ženskega in moškega spola na kandidatnih listah ne sme biti večja od ena, za lokalne in regionalne volitve pa še posebej, da mora biti vsaka skupina šestih kandidatov po vrstnem redu na kandidatni listi sestavljena iz enakega števila kandidatov posameznega spola. Sankcija za kršitev teh določb je predvsem finančne narave. Zakon določa, da se denarna sredstva, ki jih stranka pridobi iz proračuna, zmanjšajo, če je razlika med številom kandidatov posameznega spola večja od 2 odstotkov glede

na vse kandidate. To pomeni, da še ne bo kaznovana stranka, ki ima razmerje med spoloma na kandidatni listi določeno 49 proti 51 odstotkov. Javna sredstva se zmanjšajo za polovico, kolikor v odstotkih znaša razlika med spoloma na kandidatni listi. To pomeni, da zmanjšanje denarnih sredstev, ki bi jih stranka sicer prejela, ne more znašati več kot 50 odstotkov.

Finska

Finski zakon iz leta 1995 določa dolžnost države, da si prizadeva za večjo enakost med spoloma. Zakon določa kvote, vendar te ne veljajo za organe kot so parlament in občinski svet. Izjema od sistema kvot so namreč organi, ki so neposredno izvoljeni.

3. Glasovanje po pošti

V **Nemčiji** ima od leta 2008 vsak volivec, ki je vpisan v volilni imenik, možnost zahtevati izdajo volilne karte za glasovanje po pošti in sicer brez navedbe kakšnega upravičenega razloga. Obrazec zahtevka, s katerim lahko volivec zahteva izdajo volilnega gradiva, prejmejo vsi volivci skupaj z obvestilom o volitvah. Izdajo volilnega gradiva se označi v volilnem imeniku, s čimer se preprečuje možnost dvojnega glasovanja. Nemški volivci morajo na volilni karti navesti datum in kraj glasovanja ter jo lastnoročno podpisati; če volivec ne more glasovati sam zaradi kakšne telesne hibe ali nepismenosti, pa mu lahko pri glasovanju pomaga oseba, ki je dopolnila 16 let, in se podpiše na volilno karto. Glasovnica mora prispeti k naslovniku najkasneje na dan glasovanja, do zaprtja volišč.

Tudi v **Avstriji** ima vsak volivec, ki je vpisan v volilni imenik, pravico zahtevati izdajo volilne karte; zahtevek poda občini, na območju katere je vpisan v volilni imenik. To lahko stori od dneva razpisa volitev do najkasneje 4 dni pred dnem glasovanja, če je zahtevek podan pisno (pošta, faks, elektronska pošta) oziroma 2 dni pred dnem glasovanja, če je zahtevek podan ustno. Razpošiljanje volilnih kart pa se prične tri tedne pred dnem glasovanja. Volivec mora na volilni karti navesti datum, uro in kraj glasovanja, s čimer posebej potrdi, da je glasoval pred zaprtjem volišč, ter karto lastnoročno podpiše, s čimer jamči, da je glasoval osebno, v tajnosti, brez vpliva tretjih. Upoštevajo se glasovnice, ki so prispele k pristojni volilni komisiji najkasneje do druge ure osmega dne po dnevu glasovanja.

Tudi v **Veliki Britaniji** ima vsak volivec pravico glasovati po pošti, za kar mora najprej izpolniti, podpisati in odposlati za to določen obrazec, podpis na zahtevku pa se nato primerja s podpisom, posredovanim z glasovnico, identiteta volivca pa se ugotavlja tudi iz navedbe rojstnega datuma volivca, ki ga mora le-ta navesti na ovojnici. Volivci prejmejo volilno dokumentacijo na dom ali na kakšen drug naslov, praviloma zadnji teden pred dnem glasovanja. Upoštevajo se glasovnice, ki prispejo k pristojni volilni zakonodaji najkasneje na dan glasovanja do zaprtja volišč. Volivec lahko glasovnico osebno odda na volišču na dan glasovanja, ne more pa več osebno glasovati na volišču.

Gradiva ni potrebno usklajevati s pravnim redom Evropske unije, saj so volilni sistemi v pristojnosti posameznih držav članic.

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

Zakon razen navedenih ne bo imel drugih posledic.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o volitvah v državni zbor (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo) se črta 5. člen.

2. člen

Na koncu prvega odstavka 17. člena se dodata nova stavka, ki se glasita:

»Če takega kandidata ni, ga nadomesti kandidat z istoimenske liste v volilni enoti, v kateri je imela lista največji ostanek glasov v razmerju do količnika v volilni enoti iz 90. člena tega zakona. Če v tej volilni enoti ni kandidata, ki bi nadomestil poslanca, ki mu je prenehal mandat, postane poslanec kandidat iz naslednje volilne enote, ki je imela največji ostanek glasov v razmerju do količnika v volilni enoti.«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Če preneha mandat poslancu narodne skupnosti, se opravijo nadomestne volitve.«.

V tretjem odstavku se črta besedilo »oziroma drugega«.

3. člen

Prvi odstavek 18. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Če na istoimenski listi ni kandidata iz prvega odstavka prejšnjega člena, se opravijo nadomestne volitve.«

4. člen

Četrty odstavek 19. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Če se na nadomestnih volitvah v volilni enoti voli dvoje ali več poslancev, se glasuje na podlagi seznama potrjenih kandidatur. Volivec lahko glasuje za največ toliko kandidatov, kolikor poslancev se voli na nadomestnih volitvah v volilni enoti. Izvoljeni so kandidati, ki so dobili največ glasov.«.

5. člen

V petem odstavku 20. člena se črta drugi stavek.

6. člen

25. člen se spremeni tako, da se glasi:

»25. člen

Član volilnega organa ne more hkrati kandidirati na volitvah oziroma ne more biti določen za predstavnika ali zaupnika liste kandidatov.

Če član volilnega organa sprejme kandidaturo ali je določen za predstavnika ali zaupnika liste kandidatov, mu po zakonu preneha funkcija člana v volilnem organu.«.

7. člen

V 30. členu se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Pri delu volilnih organov so lahko navzoči mednarodni opazovalci, ki so akreditirani pri Državni volilni komisiji.«.

Dosedanji tretji odstavek postane četrti odstavek.

8. člen

V 32. členu se doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»Državna volilna komisija uredi svoje poslovanje s poslovníkom in drugimi splošnimi akti. S poslovníkom lahko uredi tudi poslovanje drugih volilnih komisij.«.

9. člen

35. člen se spremni tako, da se glasi:

»35. člen

Če članom volilnih komisij preneha mandat v času po razpisu volitev, se jim mandat podaljša do konca volitev.

Državna volilna komisija lahko razreši člana okrajne volilne komisije ali volilne komisije volilne enote, če ta sam tako zahteva, ali na predlog predsednika okrajne volilne komisije oziroma volilne komisije volilne enote, ki lahko da obrazložen predlog za razrešitev v tridesetih dneh po ugotovitvi izida glasovanja, če član okrajne volilne komisije oziroma volilne komisije volilne enote sploh ni sodeloval v postopku izvršitve akta o razpisu volitev.«.

10. člen

V prvem odstavku 37. člena se doda nova točka 9), ki se glasi:

»9) lahko sklène, da bo izvajala pilotski projekt preizkušanja drugih načinov glasovanja na enem ali več voliščih v enem ali več volilnih okrajih in skupaj s pristojnimi volilnimi komisijami skrbi za izvedbo pilotskega projekta,«.

Dosedanji točki 9) in 10) postaneta točki 10) in 11).

11. člen

V 41. členu se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»Član volilnega odbora, ki ve, da na dan glasovanja ne bo mogel opravljati volilnih opravil v volilnem odboru, to najkasneje sedem dni pred dnem glasovanja sporoči okrajni volilni komisiji, ki ga je imenovala, če za takšne okoliščine izve manj kot sedem dni pred dnem glasovanja, pa nemudoma, ko zanje izve.«.

12. člen

V tretjem odstavku 43. člena se beseda »petdeset« nadomesti z besedo »sto«.

V četrtem odstavku se beseda »sto« nadomesti z besedo »dvesto«.

V šestem odstavku se številka »35« nadomesti s številko »40«.

Doda se nov osmi odstavek, ki se glasi:

»Vsaka kandidatna lista mora biti sestavljena tako, da so kandidati na prvi polovici kandidatne liste razporejeni izmenično po spolu, pri čemer morajo biti v polovici volilnih enot na prvem mestu istoimenske kandidatne liste osebe enega spola, v drugi polovici volilnih enot pa osebe drugega spola. Pri istoimenskih listah kandidatov, ki so vložene v neparnem številu volilnih enot, je lahko razlika med spoloma na prvem mestu liste kandidatov največ za ena.«.

13. člen

Tretji odstavek 44. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Za liste iz tega člena se uporabljata določbi šestega in osmega odstavka 43. člena tega zakona.«

14. člen

45. člen se spremeni tako, da se glasi:

»45. člen

Kandidata za poslanca italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti določijo s podpisi volivci, pripadniki italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti. Število potrebnih podpisov znaša najmanj 2% števila volivcev, pripadnikov italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, ki so imeli na zadnjih volitvah pravico voliti za poslanca italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti.

Državna volilna komisija najkasneje dan po dnevu, ki je določen za začetek volilnih opravil, na svojih spletnih straneh objavi število volivcev – pripadnikov italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, ki so imeli na zadnjih volitvah pravico voliti za poslanca italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti.«.

15. člen

47. člen se spremeni tako, da se glasi:

»47. člen

Poslanec da svojo podporo s podpisom na predpisanem obrazcu, ki mu ga izda pristojna služba državnega zbora.

Volivec da svojo podporo s podpisom na predpisanem obrazcu. Obrazec podpiše osebno pred pristojnim organom, ki vodi evidenco volilne pravice, ne glede na kraj stalnega prebivališča.

Organi iz prejšnjega odstavka evidentirajo potrjene obrazce iz tega člena v evidenci volilne pravice. Podatek o dani podpori je tajen in pravico vpogleda vanj ima samo sodišče. Če podpora ni dana na način iz prejšnjega odstavka, mora predlagatelj liste kandidatov pred vložitvijo te poskrbeti za vpis podpore v evidenco potrjenih obrazcev.

Volivci, ki so med potekom roka, določenega za predložitev list kandidatov, v socialnovarstvenih zavodih za institucionalno varstvo, na zdravljenju v bolnišnicah ter volivci, ki jim je na podlagi odločbe sodišča odvzeta prostost ali so v zavodu za prestajanje kazni, lahko svojo podporo izrazijo tako, da njihov podpis na obrazcu potrdi posebej za to pooblaščen oseba organa oziroma pravne osebe, v kateri se nahaja volivec.

Volivci, ki med potekom roka za zbiranje podpisov stalno ali začasno prebivajo v tujini, lahko svojo podporo izrazijo tako, da njihov podpis na obrazcu potrdi uradna oseba diplomatsko-konzularnega predstavništva Republike Slovenije v tujini ali oseba, ki jo za potrjevanje identitete volivcev določi ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve.

Volivci, ki imajo v Republiki Sloveniji prijavljeno stalno ali začasno prebivališče, vendar zaradi bolezni ali invalidnosti ne morejo pred pristojni organ osebno in se ne nahajajo v institucijah iz četrtega odstavka tega člena, lahko svojo podporo kandidatu ali listi kandidatov dajo pred uradno osebo pristojnega organa iz drugega odstavka tega člena, ki takšno osebo obišče na domu najpozneje šest dni pred iztekom roka za predložitev list kandidatov.

Zahteva za obisk uradne osebe iz prejšnjega odstavka tega člena se lahko vloži najkasneje petnajst dni pred potekom roka za predložitev list kandidatov.«.

16. člen

49. člen se črta.

17. člen

V prvem odstavku 51. člena se besedilo »– ime, priimek, rojstni podatki, poklic in« nadomesti z besedilom », vpisanih po vrstnem redu kandidatov, po katerem bodo razporejeni na listi kandidatov – ime, priimek, rojstni datum, strokovni naziv ali poklic ali«.

Drugi odstavek se črta.

Dosedanji tretji odstavek postane drugi odstavek.

18. člen

V 54. členu se beseda »petindvajseti« nadomesti z besedo »trideseti«.

19. člen

Drugi odstavek 60. člena se črta.

20. člen

V 61. členu se beseda »okrajih« nadomesti z besedo »enotah«.

21. člen

V četrtem odstavku 64. člena se na koncu stavka pred piko doda besedilo, ki se glasi: », ter odločbo o imenovanju volilnega odbora«.

22. člen

65. člen se spremeni tako, da se glasi:

»65. člen

Prepovedana je agitacija na volišču.

Prepovedano je fotografirati ali kako drugače slikovno posneti glasovnico.«.

23. člen

Tretji odstavek 72. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Če hoče glasovati volivec, katerega ime je v volilnem imeniku že obkroženo in pri njegovem imenu že obstaja podpis volivca, oziroma je v rubriki opombe označba o drugem načinu glasovanja, se volivčevo ime in priimek, rojstni datum, prebivališče in njegova morebitna izjava vpišejo v zapisnik, glasovati pa mu volilni odbor dovoli, če predloži volilno karto.«.

Dodata se nov četrti in peti odstavek, ki se glasita:

»Če volivec v primeru iz prejšnjega odstavka ne predloži volilne karte, se njegovo ime in priimek, rojstni datum, prebivališče ter njegova morebitna izjava vpišejo v zapisnik, glasovati pa mu volilni odbor dovoli z glasovnico, ki se upošteva le, če se ugotovi, da volivec še ni glasoval na drug način (v nadaljnjem besedilu: pogojna glasovnica). Pogojna glasovnica se vloži v posebno ovojnico. O tem, ali se bo pogojna glasovnica upoštevala, v treh dneh po dnevu glasovanja odloči pristojna okrajna volilna komisija. Vsebinsko posebne ovojnice in postopek glasovanja v skladu z določbo tega odstavka, podrobneje določi Državna volilna komisija.

S pogojno glasovnico glasujejo tudi volivci iz tretjega odstavka 79. a člena tega zakona. Volilni odbor iz tretjega odstavka 79. a člena pogojne glasovnice teh volivcev pošlje okrajni volilni komisiji, na območju katere so ti volivci vpisani v volilni imenik. Okrajna volilna komisija odloči, ali se bodo te pogojne glasovnice upoštevale, v roku, ki je določen za ugotavljanje izidov po pošti iz tujine.«.

24. člen

73. člen se spremeni tako, da se glasi:

»73. člen

Glasovanje se opravi z glasovnico.

Glasovnica vsebuje:

- oznako volilne enote,
- navodilo o načinu glasovanja,
- imena list kandidatov po vrstnem redu s seznama list kandidatov, pri vsaki listi pa tudi priimke in imena kandidatov po zaporednem vrstnem redu, kot je določen z listo kandidatov, pred imenom vsakega kandidata pa zaporedno številko.

Volivec glasuje za enega kandidata. Volivec glasuje tako, da na glasovnici obkroži številko pred priimkom in imenom kandidata, za katerega glasuje. Šteje se, da je volivec z glasovanjem na način iz prejšnjega stavka glasoval tudi za listo kandidatov, ki ji pripada kandidat, za katerega je glasoval.

Glasovnica je veljavna, če volivec obkroži številko pred priimkom in imenom posameznega kandidata, za katerega glasuje. Glasovnica je veljavna tudi, če volivec obkroži samo ime liste kandidatov ali če odda več glasov kandidatom na isti listi, pri čemer se domneva, da je volivec dal glas tako, da vsakemu izmed kandidatov na kandidatni listi pripade enak delež glasu.«.

25. člen

V prvem odstavku 74. člena se druga alineja spremeni tako, da se glasi:

»– zaporedne številke, priimke in imena kandidatov po vrstnem redu kandidatov s seznama kandidatur ter ime predlagatelja.«.

Drugi odstavek 74. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Volivec glasuje za enega kandidata. Volivec glasuje tako, da na glasovnici obkroži zaporedno številko pred priimkom in imenom kandidata, za katerega glasuje.«.

26. člen

76. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Neizpolnjena glasovnica in glasovnica, s katere ni mogoče ugotoviti, za katerega kandidata oziroma listo kandidatov je volivec glasoval, sta neveljavni. Če je volivec oddal več glasov kandidatom na različnih listah kandidatov oziroma oddal glas tako, da njegova volja ni jasno razvidna, je glasovnica neveljavna.

Glasovnica je veljavna, če je volivec glasoval na drugačen način, kot je določeno v 73. in 74. členu tega zakona, pa je iz nje jasno razvidno, za katerega kandidata je glasoval.«.

27. člen

V 79. a členu se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Volilni odbor z volišča iz prejšnjega odstavka na dan glasovanja obišče volivca, ki ga je policija pridržala, mu je na podlagi odločbe sodišča odvzeta prostost, je v zavodu za prestajanje kazni, v bolnišnici ali v socialnovarstvenem zavodu za institucionalno varstvo. Obišče ga v prostorih, kjer se nahaja, če volivec to zahteva najkasneje do 12. ure na dan glasovanja in pod pogojem, da je bil v teh prostorih nameščen po roku, v katerem je mogoče zahtevati glasovanje po pošti iz Slovenije.«.

28. člen

81. člen se spremeni tako, da se glasi:

»81. člen

Po pošti iz Slovenije lahko glasujejo volivci, ki to svojo zahtevo pisno sporočijo okrajni volilni komisiji ali pristojnemu organu, ki vodi evidenco volilne pravice, na območju katerega izvršujejo volilno pravico, najpozneje petnajst dni pred dnem glasovanja.

Glasovnica in volilna karta se volivcu pošljeta na naslov v Sloveniji, ki ga volivec navede na zahtevi iz prejšnjega odstavka.

Glasovnica, oddana po pošti, se upošteva, če je kuverti z glasovnico priložena lastnoročno podpisana volilna karta.

Za glasovanje po pošti iz Slovenije se uporablja način pošiljanja pošiljk s plačano poštnino za odgovor (poslovni odgovor).«.

29. člen

Na koncu prvega odstavka 82. člena se doda nov stavek, ki se glasi: »Volivec lahko glasuje na volišču na diplomatsko-konzularnem predstavništvu Republike Slovenije, če predloži volilno karto.«.

V četrtem odstavku se pred piko doda besedilo », razen določbe iz četrtega odstavka prejšnjega člena«.

Peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Ne glede na določbe 73. in 74. člena tega zakona se lahko glasovanje opravi z uradno prazno glasovnico, ki vsebuje oznako volilne enote in navodilo o načinu glasovanja. Volivec izrazi svojo voljo tako, da lastnoročno ali na drug način v prostor na glasovnici vpiše ime kandidata, ki mu daje svoj glas, in ime liste kandidatov, na kateri kandidira kandidat, ki mu daje svoj glas. Glasovnica je veljavna tudi, če v prostor na glasovnici vpiše samo ime liste kandidatov, za katero glasuje, pri čemer se pri ugotavljanju izida uporablja domneva iz drugega stavka četrtega odstavka 73. člena tega zakona.«

30. člen

Doda se nov 83. a člen, ki se glasi:

»83. a člen

Kadar se glasovanje ne opravi na volišču, na katerem je volivec vpisan v volilni imenik, in mora volivec zahtevati drug način glasovanja, se zahteva predloži pristojni volilni komisiji na obrazcu, ki ga določi Državna volilna komisija. Zahteva se lahko predloži najprej takrat, ko začnejo teči roki za volilna opravila in najkasneje do rokov, ki so s tem zakonom določeni za vložitev zahteve za posamezne druge načine glasovanja.

Zahteva iz prejšnjega odstavka mora vsebovati enotno matično številko občana in mora biti podpisana lastnoročno ali z elektronskim podpisom, ki je glede podatkov v elektronski obliki enakovreden lastnoročnemu podpisu. Volivci, ki zahteve ne morejo oddati na način iz prejšnjega stavka, lahko vložijo zahtevo ustno pri pristojni volilni komisiji na zapisnik.«.

31. člen

84. člen se spremeni tako, da se glasi:

»84. člen

Ko je glasovanje končano, volilni odbor brez prekinitve začne ugotavljati izide glasovanja. Najprej ugotovi število neuporabljenih glasovnic ter jih da v poseben omot in omot zapečati. Nato ugotovi po volilnem imeniku in po potrdilih skupno število volivcev, ki so glasovali, odpre glasovalno skrinjico, ugotovi število oddanih glasovnic in koliko glasovnic je neveljavnih. Volilni odbor ugotovi tudi število pogojnih glasovnic. Volilni odbor nato ugotovi, koliko glasov so dobili posamezni kandidati ter koliko glasov so dobile posamezne liste kandidatov, pri volitvah poslancev narodne skupnosti pa, koliko glasov so dobili posamezni kandidati.«.

32. člen

V prvem odstavku 85. člena se drugi stavek nadomesti z besedilom:

»Vanj se vpiše: koliko je na območju volišča volilnih upravičencev po volilnem imeniku, koliko volivcev je glasovalo po volilnem imeniku, koliko jih je glasovalo s potrdilom in

koliko jih je skupno glasovalo po glasovnicah, koliko glasovnic je bilo neveljavnih, koliko glasov so dobili posamezni kandidati, koliko glasovnic je veljavnih zato, ker je volivec glasoval za listo kandidatov, in koliko glasov so dobile posamezne liste kandidatov. Volilni odbor v zapisnik vpiše tudi, koliko volivcev je glasovalo s pogojno glasovnico.«.

Drugi odstavek se črta.

Dosedanji tretji in četrti odstavek postaneta drugi in tretji odstavek.

33. člen

87. člen se spremeni tako, da se glasi:

»87. člen

Okrajna volilna komisija ugotovi za območje volilnega okraja, koliko volivcev je vpisanih v volilni imenik, koliko jih je na voliščih glasovalo po volilnem imeniku in koliko jih je glasovalo s potrdili, koliko jih je glasovalo po pošti, koliko jih je glasovalo s pogojnimi glasovnicami, koliko jih je glasovalo po drugem odstavku 79. a člena, koliko glasovnic je bilo neveljavnih ter koliko glasov so dobili posamezni kandidati in koliko glasov so dobile posamezne liste.

Volilna komisija na dan glasovanja ugotovi tudi izid glasovanja po pošti po glasovnicah, ki so prispele k okrajni volilni komisiji do 19. ure na dan glasovanja. Pri ugotavljanju izida glasovanja po pošti iz Slovenije volilna komisija upošteva glasovnice, ki so prispele po pošti do 12. ure na dan po dnevu glasovanja, pri ugotavljanju izida glasovanja po pošti iz tujine pa upošteva glasovnice, ki so prispele po pošti do 12. ure osmega dne po dnevu glasovanja.

Ovojnice z glasovnicami, ki so prispele po pošti k pristojni volilni komisiji po 19. uri na dan glasovanja, morajo imeti poštni žig z datumom oziroma morajo biti ovojnica priložene listine, iz katerih je razvidno, da je bila glasovnica oddana na pošto pred 19. uro na dan glasovanja.

Glasovnice, ki so prispele po pošti k pristojni volilni komisiji po 19. uri na dan glasovanja, katerih ovojnice niso opremljene tako, da je iz njih razvidno, da so bile na pošto oddane pred 19. uro na dan glasovanja, so neveljavne.«.

34. člen

89. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Volilna komisija volilne enote ugotovi skupno število dobljenih glasov za vsako listo v volilni enoti, skupno število glasov, ki jih je prejel vsak kandidat z liste v volilni enoti, in vrstni red kandidatov znotraj posameznih list glede na število prejetih glasov.

Volilna komisija ugotovi tudi skupno število glasov, oddanih za vse liste kandidatov v volilni enoti.«.

35. člen

V prvem odstavku 89. a člena se v prvem stavku črta besedilo »koliko glasov so dobili posamezni kandidati z liste po volilnih okrajih,«, v tretjem stavku pa se beseda »okrajih« nadomesti z besedo »enotah«.

36. člen

Drugi in tretji odstavek 91. člena se spremenita tako, da se glasita:

»Izvoljeni so kandidati, ki so dobili največje število glasov. Če tako ni izvoljenih toliko kandidatov, kolikor poslanskih mandatorov pripada posamezni listi v volilni enoti, so na preostala poslanska mesta na tej listi izvoljeni kandidati po vrstnem redu kandidatov na listi kandidatov.

Če zadnja dva ali več kandidatov dobi enako za izvolitev potrebno število glasov, o izvolitvi med njimi odloči žreb.«.

37. člen

V četrtem odstavku 92. člena se besedi »prejšnjega odstavka« nadomestita z besedilom »drugega odstavka tega člena«.

38. člen

V prvem odstavku 95. člena se besedilo »prednostni vrstni red kandidatov« nadomesti z besedilom »število glasov, ki so jih dobili posamezni kandidati«.

Drugi odstavek se črta.

39. člen

V prvem odstavku 96. člena se v prvem stavku besedilo »točk v volilni enoti« nadomesti z besedo »glasov«. V drugem stavku se besedilo »največje število točk« nadomesti z besedilom »za izvolitev potrebno število glasov«.

40. člen

110. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Z globo 150 eurov se kaznuje za prekršek:

1. kdor agitira na volišču ali fotografira ali kako drugače slikovno posname glasovnico (65. člen),
2. kdor potem, ko je glasoval, na opomin predsednika volilnega odbora noče oditi z volišča (75. člen),
3. kdor moti red na volišču (78. člen).

Z globo 600 eurov se kaznuje posameznik, ki v roku ne sporoči okrajni volilni komisiji, da se ne bo mogel udeležiti glasovanja in opravljati volilnih opravil (četrty odstavek 41. člena).

Z globo 250 eurov se kaznuje za prekršek, kdor v nasprotju z 78. členom tega zakona pride na volišče z orožjem ali nevarnim orodjem ali kdor brez naročila predsednika volilnega odbora ukaže, da se pripelje na volišče oborožena sila ali jo pripelje sam.

Naloge prekrškovnega organa za kršitve iz 75. in 78. člena ter prvega odstavka 65. člena tega zakona opravlja Policija, za kršitve iz četrtega odstavka 41. člena, drugega odstavka 65. člena tega zakona pa Inšpektorat Republike Slovenije za notranje zadeve. Pristojna volilna komisija, ki ugotovi kršitve četrtega odstavka 41. člena ali drugega odstavka 65. člena tega zakona, mora prekrškovnemu organu podati predlog za uvedbo postopka o prekršku.«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE**41. člen**

Do konstituiranja državnega zbora, izvoljenega po določbah tega zakona, se za nadomestitev poslancev, ki jim je prenehal mandat, še naprej uporabljajo določbe IV. poglavja Zakona o volitvah v državni zbor (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo).

42. člen

Državna volilna komisija določi vsebino posebne ovojnice in postopek glasovanja s pogojno glasovnico iz 72. člena zakona ter obrazec zahteve za drug način glasovanja iz 83. a člena zakona v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona.

43. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

5. člen določa, da se mora javna volilna propaganda končati najkasneje 24 ur pred dnevom glasovanja. Trajanje volilne kampanje je urejeno v 2. členu Zakona o volilni in referendumski kampanji (Uradni list RS, št. 41/07, 103/07 - ZPoIS – D, 11/11), ki sistemsko ureja volilno kampanjo. Predlagatelj zakona zato predlaga črtanje 5. člena ZVDZ, saj je neustrezno, da se isto vprašanje ureja v dveh zakonih (Zakon o volilni in referendumski kampanji velja za vse volitve, torej tudi za volitve v državni zbor).

K 2. členu

Da bi se izognili morebitnim stroškom nadomestnih volitev v primerih, ko poslancu preneha mandat, pa na listi ni naslednjega kandidata, ki bi bil izvoljen, če ne bi bil izvoljen poslanec, ki mu je prenehal mandat, se predlaga, da se v takšnem primeru ne bi opravile nadomestne volitve, ampak bi poslanca nadomestil kandidat z istoimenske liste v volilni enoti, v kateri je imela lista največji ostanek glasov glede na količnik v volilni enoti. S tem nadomestnih volitev ne bi bilo treba opraviti, politična struktura državnega zbora pa se kljub temu ne bi spremenila.

Sprememba tega člena je potrebna tudi zaradi spremenjenega načina glasovanja poslancev narodnih skupnosti; zakon ne predvideva več »Borda« sistema glasovanja, ampak enokrožni večinski volilni sistem. Zato predlog za primer, ko bi mandat prenehal poslancu narodne skupnosti, predvideva nadomestne volitve, ki so immanentne večinskemu volilnemu sistemu in ne več, da postane poslanec za preostanek mandatne dobe tisti kandidat s seznama kandidatov, ki bi bil izvoljen, če ne bi bil izvoljen poslanec, ki mu je prenehal mandat.

K 3. členu

Gre za popravek, ki je posledica spremembe volilnega sistema poslancev narodnih skupnosti; seznama kandidatov za poslance narodnih manjšin ne bo več.

K 4. členu

Gre za redakcijski popravek; nadomestne volitve se izvajajo po večinskem volilnem sistemu in v naravi večinskega sistema je, da se ne glasuje o listah, temveč o kandidaturah.

K 5. členu

Zaradi spremembe volilnega sistema, po kateri volilni okraji ne bodo več imeli nobene vloge pri dodeljevanju mandatov, (podrobnejša obrazložitev je podana v obrazložitvi spremembe 91. člena) je treba črtati zadnji stavek petega odstavka 20. člena, ki govori o tem, da se v vsakem volilnem okraju glasuje za enega kandidata. Po predlogu novele zakona se v vseh volilnih okrajih glasuje o vseh kandidatih, ki kandidirajo v volilni enoti.

K 6. členu

Že veljavni zakon določa, da član volilnega odbora ne more biti hkrati kandidat na volitvah in da mu po zakonu preneha funkcija v volilnem organu, če postane kandidat. Veljavni zakon tudi določa, da člani volilnih organov ne morejo biti hkrati tudi predstavniki oziroma zaupniki list kandidatov, ne določa pa posledic takšnega stanja. Predlaga se, da tudi članom volilnih organov, ki postanejo predstavniki ali zaupniki list kandidatov, ex lege preneha funkcija v volilnem organu.

K 7. členu

Ta člen se dopolnjuje zato, ker je Slovenija ena redkih držav, ki v zakonodajo še ni vnesla zaveze iz 8. člena Kopenhagenskega dokumenta Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE), po katerem se države podpisnice zavezujejo, da bodo omogočile tujim državam in zasebnim inštitucijam opazovanje volilnih postopkov. (Article 8 of the Copenhagen Document: They therefore invite observers from any other CSCE participating States and any appropriate private institutions and organizations who may wish to do so to observe the course of their national election proceedings, to

the extent permitted by law. They will also endeavour to facilitate similar access for election proceedings held below the national level.) S tem členom se torej daje pravna podlaga za navzočnost mednarodnih opazovalcev na volitvah, ki pa se morajo akreditirati pri Državni volilni komisiji.

K 8. členu

S tem členom novele se predlaga, da bi tudi Državna volilna komisija uredila svoje poslovanje s poslovníkom in drugimi splošnimi akti, enako kot primerljivi zakoni urejajo organiziranost in delovanje drugih samostojnih državnih organov (npr. Varuh človekovih pravic, Komisija za preprečevanje korupcije, Informacijski pooblaščenec, Državna revizijska komisija). S poslovníkom pa bi lahko Državna volilna komisija, če bi ocenila, da je to potrebno, po lastni presoji uredila tudi poslovanje drugih volilnih komisij.

K 9. členu

Da bi se izognili precej pogostim praktičnim težavam, s katerimi se soočajo volilni organi, in so posledica neaktivnosti članov volilnih organov, se z dopolnitvijo 35. člena predlaga pristojnost Državne volilne komisije, ki bi po predlogu lahko razrešila člana okrajne volilne komisije ali volilne komisije volilne enote – na predlog samega člana, lahko pa tudi na predlog predsednika pristojne volilne komisije, ki bi moral takšen predlog obrazložiti in ga podati Državni volilni komisiji v tridesetih dneh po ugotovitvi izida glasovanja, če član volilne komisije volilne enote ali okrajne volilne komisije sploh ni sodeloval v postopku izvršitve akta o razpisu volitev. Na ta način se lahko razreši neaktivnega člana volilne komisije, ki sploh ni sodeloval v postopku izvršitve akta o razpisu volitev, in se imenuje novega, aktivnega člana, kar do sedaj ni bilo mogoče.

K 10. členu

V tem členu se Državni volilni komisiji daje pravno podlago, da lahko izvaja pilotske projekte, s katerimi na območju volilne enote ali dela enote testira uvajanje novih volilnih tehnologij; gre le za preizkušanje drugih načinov glasovanja, ki nimajo pravnih učinkov.

K 11. členu

Z dopolnitvijo 41. člena ZVDZ se predlaga obveznost člana volilnega odbora, ki ve, da se na dan glasovanja ne bo mogel udeležiti glasovanja in opravljati volilnih opravil, da to najkasneje sedem dni pred dnem glasovanja sporoči okrajni volilni komisiji, ki ga je imenovala. Če za takšne okoliščine izve manj kot sedem dni pred dnem glasovanja, pa mora to sporočiti nemudoma, ko zanje izve. S tem se bo preprečilo v praksi pogosto situacijo, ko na dan glasovanja številnih članov volilnih odborov ni na volišče in je treba situacijo urgentno reševati z nadomeščanjem članov volilnega odbora.

K 12. členu

V tem členu se predlaga dvig števila podpisov volivcev, ki je potrebno v primerih, ko politična stranka vlaga listo kandidatov v posamezni volilni enoti, pa lista ni podprta s podpisi najmanj treh poslancev državnega zbora, temveč s podpisi volivcev, ki imajo stalno prebivališče v volilni enoti. Po sedaj veljavni ureditvi je za vložitev liste kandidatov, ki jo določijo člani politične stranke po postopku, določenem z njenimi pravili, potrebnih petdeset podpisov, če lista kandidatov, ki jo vloži politična stranka, ni določena s strani članov politične stranke, pa sto podpisov volivcev, ki imajo stalno prebivališče v volilni enoti; predlaga se dvig zahtevanega števila podpisov s petdeset na sto in s sto na dvesto podpisov. Veljavno število potrebnih podpisov je nesorazmerno nizko, še posebej zato, ker se je z zadnjo novelo ZVDZ število podpisov, ki jih morajo za določitev liste zbrati volivci, s sto dvignilo na tisoč, s to novelo pa se predlaga tudi dvig števila podpisov, potrebnih za določitev kandidatov za poslance narodnih manjšin. Po mnenju predlagatelja spremembe bo dvig števila podpisov prispeval k večji legitimnosti kandidatov.

Ta člen spreminja tudi veljavno ureditev t. i. kvot, saj predlagatelj meni, da je neutemeljeno razlikovanje odstotka zastopanosti spolov na listah kandidatov, ki ga določajo ZVDZ (35%) na eni strani in ZVPEP ter ZLV na drugi strani (40%). Predpisuje se tudi način, na katerega naj bo sestavljena lista kandidatov: predlagatelj predlaga ureditev, ki je že uveljavljena na lokalnih volitvah, in sicer ureditev, po kateri morajo biti kandidati različnih spolov na zgornji polovici liste izmenično razporejeni, s to razliko, da morajo biti v polovici volilnih enot na prvem mestu istoimenske kandidatne liste osebe enega spola, v drugi polovici pa osebe drugega spola. Če bi bile istoimenske liste kandidatov vložene v neparnem številu volilnih enot, je lahko razlika med spoloma na prvem mestu liste kandidatov največ za ena.

K 13. členu

Enako pravilo glede enakih možnosti obeh spolov, ki velja za liste kandidatov, ki jih predlagajo stranke, velja tudi za liste kandidatov, ki jih s podpisi določijo volivci.

K 14. členu

Ker se spreminja sistem volitev poslancev pripadnikov italijanske in madžarske narodne skupnosti v enokrožni večinski volilni sistem, se – za ohranitev čim večje legitimnosti izvoljenega kandidata, ki jo je izvoljenim kandidatom po mnenju teoretikov prinašal »Borda« volilni sistem – predlaga dvig števila podpisov volivcev, ki so potrebni, da kandidat lahko kandidira. Dosedanja ureditev je za določitev kandidata za poslanca italijanske in madžarske narodne skupnosti predvidevala podpise najmanj tridesetih volivcev – pripadnikov italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti. Predlaga pa se sprememba, po kateri bodo kandidate določili volivci, pripadniki italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, število podpisov pa mora predstavljati najmanj 2% števila pripadnikov italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, ki so imeli na zadnjih volitvah pravico voliti za poslanca italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti. Število podpisov, določeno v odstotku, ne z absolutno številko, je ustreznjše – še posebej glede na bistveno različno število volivcev italijanske na eni in madžarske narodne skupnosti na drugi strani. Državna volilna komisija bo najkasneje na dan po dnevu, ki je določen za začetek volilnih opravil, na svojih spletnih straneh objavila število volivcev – pripadnikov italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, ki so imeli na zadnjih volitvah pravico voliti za poslanca italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti.

K 15. členu

Člen vsebuje redakcijske popravke in črtanje določbe, ki predvideva zahtevo za izdajo obrazca za dajanje podpore, saj je ta nepotrebna. Obrazca ni potrebno posebej zahtevati ker ga lahko volivec dobi na svetovnem spletu ali pri pristojnem organu.

Volivec da podporo kandidatu pred pristojnim organom, ki vodi evidenco volilne pravice (upravna enota), ta pa evidentira potrjene obrazce v evidenci volilne pravice. Odstavek, ki določa, da je podatek o dani podpori tajen, je doslej določal, da ima pravico vpogleda v evidenco potrjenih obrazcev volilna komisija oziroma sodišče; na predlog Ministrstva za notranje zadeve in na predlog Informacijskega pooblaščenca se odslej vpogled v podatke o dani podpori dovoljuje samo sodišču; volilna komisija potrebuje ta podatek le ob potrjevanju kandidatur, ko ji potrjene obrazce predložijo kandidati sami.

K 16. členu

Zaradi spremembe volilnega sistema, po kateri volilni okraji ne bodo več imeli nobene vloge pri dodeljevanju mandatov, (podrobnejša obrazložitev je podana v obrazložitvi spremembe 91. člena) je treba črtati določbo 49. člena, ki ureja določanje list kandidatov in njihovo razporejanje po volilnih okrajih.

K 17. členu

Zaradi glasovanja po listah s preferenčnim glasom po volilnih enotah, namesto po doslej uveljavljenih volilnih okrajih, se črta določba, da je treba predlogu liste priložiti razporeditev kandidatov z liste kandidatov po volilnih okrajih. Predlaga se, da sama lista kandidatov, vložena v volilni enoti, vsebuje kandidate, vpisane po vrstnem redu, saj priloga ni potrebna in predstavlja le dvojno delo za predlagatelje in volilne organe. Ker se je v praksi izkazalo, da si ljudje zakonsko dikcijo »poklic in delo« tolmačijo popolnoma različno, se po novem predlaga, naj predlog liste kandidatov vsebuje samo eno referenčno oznako in sicer strokovni naziv ali poklic ali delo, ki ga kandidat opravlja.

K 18. členu

Predlagani rok za vložitev kandidatur se usklajuje z rokom, določenim za vlaganje kandidatur pri volitvah poslancev iz RS v Evropski parlament (prvi odstavek 18. člena ZVPEP): rok za vložitev kandidatur se premika s petindvajsetega na trideseti dan pred dnem glasovanja, s čimer se zagotavlja dovolj časa za pravna sredstva, za tisk glasovnic in druga volilna opravila. Takšen rok je utemeljen tudi s primerjalno-pravnega vidika.

K 19. členu

Zaradi spremembe volilnega sistema, po kateri volilni okraji ne bodo več imeli nobene vloge pri dodeljevanju mandatov, je potrebno črtanje drugega odstavka 60. člena, ki je do sedaj določal, da volilna komisija volilne enote sestavi seznam kandidatov, o katerih se glasuje v posameznih volilnih okrajih. Zaradi glasovanja o enakih listah kandidatov v celotni volilni enoti je to po predlagani ureditvi postalo nepotrebno.

K 20. členu

Zaradi spremembe volilnega sistema se ne glasuje več po volilnih okrajih, temveč po volilnih enotah.

K 21. členu

Predlaga se, da se na volišču poleg razglasov s seznamami list kandidatov, katerih razobešanje predvideva že veljavni zakon, razobesi tudi odločbo o imenovanju volilnega odbora. Takšna rešitev bo prispevala k transparentnosti volitev, omogočala bo kontrolo izpolnjevanja zakonskih pogojev, ki veljajo za člane volilnega odbora (npr. ali ima član volilnega odbora stalno prebivališče na območju volilnega okraja, ali ima volilno pravico, ali je polnoleten...) poleg tega pa člani volilnih odborov opravljajo uradna dejanja (npr. ugotavljanje identitete volivca), zato je po mnenju predlagatelja tega zakona takšna rešitev ustrezna.

K 22. členu

Ta člen odpravlja možnost različne interpretacije sedaj veljavne določbe, da je »na dan glasovanja« prepovedana agitacija na volišču. Dan glasovanja je v skladu z dikcijo zakona »nedelja ali drug dela prost dan«, zato se prepoved agitiranja ni nanašala na dneve predčasnega glasovanja, ki potekajo od torka do četrta pred dnem glasovanja, čeprav je namen zakona v tem primeru jasen. S predlagano spremembo se prepoveduje agitacija na volišču nasploh, torej tudi v dneh predčasnega glasovanja. Prav tako se prepoveduje fotografiranje ali drugačno slikovno snemanje glasovnice.

K 23. členu

Predlog po novem določa, da volilni odbor ne glede na morebitno označbo o drugačnem načinu glasovanja v volilnem imeniku, dovoli glasovati volivcu, če ta predloži volilno karto. To velja tako za volivce, ki želijo glasovati na volišču v Sloveniji (sprememba 72. člena) ali na diplomatsko-konzularnem predstavništvu Republike Slovenije v tujini (dopolnitev 82. člena), pa so volilno karto in glasovnico prejeli po pošti. S tem se volivcu sicer omogoči glasovanje na volišču, prepreči pa se morebitno dvojno glasovanje.

Predlog zakona s tem členom uvaja tudi t. i. pogojno glasovnico. Pogojna glasovnica se ne razlikuje od običajne glasovnice, vendar pa je volivec ne odda v glasovalno skrinjico, saj se upošteva le, če bo kasneje ugotovljeno, da je volivec res upravičen glasovati. Volilni odbor bo dovolil s pogojno glasovnico glasovati volivcu, ki želi glasovati, podatki volilnih organov pa kažejo na možnost, da je že ali bo dvakrat glasoval. Če bo hotel glasovati volivec, katerega ime je v volilnem imeniku že obkroženo in pri njegovem imenu že obstaja podpis, oziroma je v volilnem imeniku označba o drugem načinu glasovanja, in volivec ne bo predložil volilne karte, se bo njegovo osebno ime, prebivališče in njegova morebitna izjava vpisala v zapisnik, glasovati pa ji bo volilni odbor dovolil s pogojno glasovnico, ki se bo vložila v posebno ovojnico in se bo upoštevala le, če bo ugotovljeno, da volivec še ni glasoval na drug način. O tem bo po predlogu v treh dneh po dnevu glasovanja odločila pristojna volilna komisija. Predlaga se, da vsebino posebne ovojnice, ki običajno vsebuje tudi zapisnik, in postopek glasovanja s pogojno glasovnico podrobneje določi Državna volilna komisija. Pogojna glasovnica predstavlja zagotovilo, da ne bo prihajalo do kršitev volilne pravice volivcev, za katere se bo izkazalo, da so bili res upravičeni glasovati, čeprav jim volilni odbor glasovanja ne more dovoliti na podlagi podatkov, s katerimi razpolaga. Takšna rešitev je ustrezna tudi zato, ker je država za kršitev volilne pravice odškodninsko odgovorna. S pogojno glasovnico bo volilni odbor dovolil glasovati npr. volivcu, pri katerem bo v volilnem imeniku obstajala označba, da je glasoval po pošti, volivec pa bo trdil, da volilnega materiala ni prejel na predvideni naslov. Če se bo kasneje izkazalo, da volivec res ni glasoval po pošti, se bo upoštevala pogojna glasovnica.

S pogojno glasovnico bodo glasovali tudi volivci, ki jih bo v skladu z novim tretjim odstavkom 79. a člena obiskal volilni odbor s t.i. volišča OMNIA (volivec, ki ga je policija pridržala; mu je na podlagi odločbe sodišča odvzeta prostost; je v zavodu za prestajanje kazni; v bolnišnici; v socialnovarstvenem zavodu za institucionalno varstvo – podrobneje: spremembe 79. a člena (27. člen te novele) in njihova obrazložitev). Volilni odbor, ki bo obiskal te volivce, bo pogojne glasovnice teh volivcev poslal okrajni volilni komisiji, na območju katere so ti volivci vpisani v volilni imenik, okrajna volilna komisija, ki bo lahko v volilnem imeniku preverila, če niso ti volivci morebiti že glasovali, pa bo o tem, ali se bodo te pogojne glasovnice upoštevale, morala odločiti v roku, ki je določen za ugotavljanje izidov po pošti iz tujine (do 12. ure osmega dne po dnevu glasovanja).

K 24. členu

Zaradi uveljavitve prednostnega glasu je treba prilagoditi 73. člen zakona tako, da bo omogočal glasovanje za konkretnega kandidata z liste kandidatov. Volivec glasuje tako, da na glasovnici obkroži zaporedno številko pred priimkom in imenom kandidata, za katerega glasuje. Da pa v primeru pomot, do katerih bi lahko prišlo ob prehodu s sedaj veljavnega načina glasovanja na nov način preferenčnega glasovanja, ne bi prišlo do prevelikega števila neveljavnih glasovnic, predlagatelj predlaga rešitev, po kateri se bo domnevalo, da je volivec, ki je namesto za kandidata obkrožil na glasovnici ime liste kandidatov, dal enak delež svojega glasu vsakemu izmed kandidatov na listi kandidatov (v primeru enajstih kandidatov torej vsakemu kandidatu 1/11 glasu). Enaka domneva bo veljala tudi v primeru, če bo volivec oddal več glasov kandidatom na isti listi.

K 25. členu

Sprememba je potrebna zaradi spremenjenega načina glasovanja poslancev narodnih skupnosti; zakon ne predvideva več glasovanja tako, da volivec pred imeni in priimki kandidatov označi prednostni vrstni red kandidatov s številkami od ena naprej (Borda), kot je to veljalo do sedaj, ampak tako, da na glasovnici obkroži zaporedno številko pred priimkom in imenom kandidata, za katerega glasuje.

K 26. členu

Zaradi spremembe volilnega sistema, po kateri volilni okraji ne bodo več imeli nobene vloge pri dodeljevanju mandatov in zaradi uvedbe prednostnega glasu je treba ustrezno prilagoditi določbo prvega odstavka 76. člena, ki določa primere, ko je glasovnica neveljavna. Glasovnica bo neveljavna, če bo neizpolnjena, če z nje ne bo mogoče ugotoviti, za katerega kandidata oziroma listo je volivec glasoval, če bo volivec oddal več glasov kandidatom na različnih listah kandidatov, oziroma če bo oddal glas tako, da njegova volja ne bo jasno razvidna z glasovnice

K 27. členu

V praksi je prihajalo do primerov, ko je volivec odšel nepredvideno v bolnišnico, pripor... npr. v petek pred dnem glasovanja in je tako zamudil predčasno glasovanje, pa tudi rok za zahtevo za glasovanje po pošti in rok za zahtevo za glasovanje na volišču, na katerem bi lahko glasoval ne glede na kraj stalnega prebivališča (glasovanja na tem volišču (t. i. OMNIA) se morda tudi ne bi bil zmožen udeležiti), saj je načrtoval, da se bo udeležil volitev na dan glasovanja, to je (običajno) v nedeljo. Ti volivci se po sedaj veljavni zakonodaji glasovanja sploh niso mogli udeležiti na noben način. Zato se predlaga posebna ureditev za volivca, ki ga je policija pridržala, mu je na podlagi odločbe sodišča odvzeta prostost, je v zavodu za prestajanje kazni, v bolnišnici ali v socialnovarstvenem zavodu za institucionalno varstvo, pod pogojem, da je bil v teh prostorih nameščen po roku, v katerem je mogoče zahtevati glasovanje po pošti: volilni odbor z volišča, na katerem je po predhodnem obvestilu mogoče glasovati ne glede na kraj stalnega prebivališča, in ki razpolaga z glasovnicami za vse volilne enote, obišče volivca v prostorih, v katerih se nahaja, če volivec to zahteva najkasneje do 12. ure na dan glasovanja. Tudi ti volivci bodo po izrecni določbi glasovali s pogojno glasovnico, saj bo kasneje moč preveriti, če se niso morda že preden so bili namešчени v zgoraj navedenih prostorih, udeležili predčasnega glasovanja ali kako drugače že glasovali.

K 28. členu

S tem členom se uvaža glasovanje po pošti brez »upravičenega razloga«, ki je bil potreben po veljavni zakonodaji. Po pošti so namreč lahko glasovali le oskrbovanci domov za starejše, ki nimajo stalnega prebivališča v domu, ter volivci, ki so bili na zdravljenju v bolnišnicah ter v praksi tudi osebe, ki jim je bila odvzeta prostost ali so bile na prestajanju zaporne kazni. Predlog zakona tako ureja obliko glasovanja, pri kateri volivci, ki to v določenem roku zahtevajo, dobijo in vrnejo glasovnice po pošti. Po pošti iz Slovenije bodo lahko glasovali vsi volivci, ne glede na razlog. Pogoj za glasovanje po pošti je, da volivci poštno glasovanje pisno ali elektronsko zahtevajo v času od začetka teka volilnih opravil, vendar najkasneje 15 dni pred dnem glasovanja; glasovnica se jim torej ne pošilja avtomatično, saj bi se za takšno glasovanje odločili samo tisti, ki se klasičnega glasovanja na volišču ne bi hoteli ali mogli udeležiti. Rok za vložitev zahteve za glasovanje po pošti se je na predlog Ministrstva za notranje zadeve, ki je pristojno za evidenco volilne pravice, premaknil s sedaj veljavnih 10 dni pred dnem glasovanja na 15 dni pred dnem glasovanja, ker bo po pričakovanih glasovanja po pošti več, kot ga je bilo po doslej veljavni zakonodaji, saj za glasovanje po pošti ni več treba navajati upravičenega razloga. Rok je predlagan tako, da se veže na rok, ko se pripravlja podatke za izpis volilnih imenikov, s čimer se bo dalo izogniti ročnemu ažuriranju volilnih imenikov, ki bi v primeru velikega števila zahtev za glasovanje po pošti lahko predstavljalo precejšen problem. Po mnenju predlagatelja je glede na navedeno takšen zamik roka opravičljiv, še posebej glede na to, da se zahtevo za glasovanje po pošti lahko vloži že z začetkom poteka volilnih opravil (v skladu s 15. in 16. členom ZVDZ torej najmanj 60 dni pred dnem glasovanja) in glede na to, da se možnost glasovanja po pošti širi na vse volivce. Volivec, ki bo zahteval glasovanje po pošti, bo lahko glasoval po pošti, lahko pa bo tudi z volilno karto glasoval na volišču. Predlaga se, da bi se poštnino za vračilo glasovnice in volilne karte k pristojni volilni komisiji krilo iz proračuna – t. i. »poslovni odgovor«.

K 29. členu

Uvaja se možnost, da volivec v tujini, ki je avtomatično po pošti prejel glasovnico in volilno karto, z volilno karto lahko glasuje tudi na volišču na diplomatsko-konzularnem predstavništvu RS, če tako želi.

Določbe, ki se nanašajo na glasovanje po pošti v Republiki Sloveniji se skladno z določbo četrtega odstavka 82. člena smiselno uporabljajo tudi za glasovanje po pošti iz tujine; tretji odstavek 82. člena se dopolnjuje tako, da se določba, ki ureja način pošiljanja pošiljke s poslovnim odgovorom, za glasovanje po pošti iz tujine ne uporablja.

Drugi stavek petega odstavka 82. člena je treba spremeniti tako, da bo omogočal uporabo preferenčnega glasu tudi v primerih, ko se glasuje z uporabo uradne prazne glasovnice. Volivec bo po predlagani ureditvi izrazil svojo voljo tako, da bo lastnoročno ali na drug način v prostor na glasovnici vpisal ime kandidata, ki mu daje svoj prednostni glas, prav tako pa bo vpisal tudi ime liste, na kateri kandidira kandidat, ki mu daje svoj glas. Ime liste je treba vpisati zato, ker bi se na listah kandidatov lahko pojavila kandidata z enakim imenom in priimkom. Enako pa tudi pri glasovanju z uradno prazno glasovnico velja, da je glasovnica veljavna, če volivec vpiše samo ime liste kandidatov, pri čemer se uporablja domneva (enak delež glasu za vsakega izmed kandidatov na listi kandidatov) iz 73. člena zakona.

K 30. členu

Predlaga se nov 83. a člen, ki ureja postopek glasovanja v primerih, ko se glasovanje ne opravi na volišču, na katerem je volivec vpisan v volilni imenik, in mora volivec takšno glasovanje zahtevati: glasovanje na volišču, dostopnem invalidu, glasovanje po pošti, glasovanje na določenem volišču izven stalnega prebivališča (t. i. OMNIA), ne pa tudi za predčasno glasovanje, saj tega ni treba v naprej zahtevati. Takšno glasovanje se lahko zahteva na predpisanem obrazcu (predpiše ga Državna volilna komisija) od začetka teka volilnih opravil, najkasneje pa do roka, ki je določen v posameznih členih zakona, ki posebne načine glasovanja urejajo. Zahteva mora vsebovati enotno matično številko občana in mora biti podpisana lastnoročno ali z elektronskim podpisom, ki je glede podatkov v elektronski obliki enakovreden lastnoročnemu podpisu (15. člen Zakona o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu). Volivci, ki zahteve ne morejo oddati na enega izmed dveh navedenih načinov, lahko vložijo zahtevo ustno pri pristojni volilni komisiji na zapisnik.

K 31. členu

Sprememba 84. člena je posledica spremembe volilnega sistema, po kateri volilni okraji ne bodo več imeli nobene vloge pri dodeljevanju mandator in uvedbe prednostnega glasu, kar se odraža tudi pri načinu dela volilnega odbora, ko ta ugotavlja izid glasovanja. Ne ugotavlja več, koliko glasov so dobili posamezni kandidati, ampak koliko glasov so dobili posamezni kandidati in koliko glasov so dobile posamezne liste kandidatov. Volilni odbor bo ugotovi tudi, koliko volivcev je glasovalo s pogojno glasovnico. Drugi odstavek tega člena se črta zaradi spremenjenega volilnega sistema poslancev narodnih manjšin.

K 32. členu

Sprememba člena je posledica spremembe volilnega sistema, po kateri volilni okraji ne bodo več imeli nobene vloge pri dodeljevanju mandator in uvedbe prednostnega glasu, kar se odraža tudi pri načinu dela volilnega odbora, ko ta sestavlja zapisnik, v katerem se po novem navaja, koliko prednostnih glasov so dobili posamezni kandidati in koliko glasov so dobile posamezne liste kandidatov; glede na to, da se bodo upoštevale tudi glasovnice, na katerih je obkrožena samo lista kandidatov, ne pa konkretni kandidat, bo po novem v zapisniku posebej zapisano tudi to, koliko glasovnic je veljavnih zato, ker je volivec glasoval za listo kandidatov. Volilni odbor bo v zapisnik zapisal tudi, koliko volivcev je glasovalo s pogojno glasovnico.

Drugi odstavek 85. člena se črta zaradi spremenjenega načina glasovanja poslancev narodnostnih manjšin.

K 33. členu

Sprememba 87. člena prilagaja zakonsko besedilo glasovanju s preferenčnimi glasovi, tako da namesto ugotavljanja samo tega, koliko glasov so dobili posamezni kandidati, okrajna volilna komisija ugotovi, koliko glasov so dobili posamezni kandidati in koliko glasov je dobila posamezna lista kandidatov.

Ta člen z novim tretjim in četrtem odstavkom odpravlja tudi ugotovljeno protiuustavnost, ki se nanaša na ureditev volitev po pošti; ustavno sodišče je ugotovilo, da je ZVDZ v neskladju z Ustavo RS, ker ne ureja podrobneje pravil o glasovanju po pošti – pravna praznina. Predlog povzema način izvršitve odločbe, ki jo je določilo ustavno sodišče, in ki jo je med tem uzakonil tudi ZLV. Razlika pa je v tem, da mora biti iz glasovnic razvidno, da je bilo glasovanje po pošti opravljeno pred 19. uro na dan glasovanja, ne več na dan pred dnevom glasovanja. Namen določbe, da mora biti glasovanje po pošti opravljeno pred dnevom glasovanja je bil v tem, da volivec ni – preden glasuje – seznanjen z izidom volitev; če glasovnica prispe k okrajni volilni komisiji pred zaprtjem volišča, ni dvoma, da je bila oddana, preden so bili znani rezultati, in zato ni pomembno, kateri dan pred 19. uro na dan glasovanja je bilo glasovanje opravljeno. Če glasovnica prispe po pošti po zaprtju volišč, pa mora biti iz poštnega žiga oziroma iz drugih listin razvidno, da so bile glasovnice oddane pred 19. uro na dan glasovanja, ko postanejo znani delni izidi glasovanja. Volilna komisija bo tako ugotovila izid glasovanja po pošti po glasovnicah, ki bodo prispele k njej do 19. ure na dan glasovanja, upoštevala pa bo (kot to velja tudi po veljavni zakonodaji) vse glasovnice, ki bodo po pošti iz Slovenije prispele do 12. ure na dan po dnevu glasovanja, iz tujine pa do 12. ure osmega dne po dnevu glasovanja, če bo iz njih razvidno, da so bile oddane na pošto pred 19. uro na dan glasovanja.

K 34. členu

Ugotavljanje izida v volilni enoti je potrebno prilagoditi glasovanju po listah kandidatov s preferenčnim glasom tako, da volilna komisija ne bo več ugotavljala, koliko glasov so dobili posamezni kandidati z liste po volilnih okrajih in njihovega deleža glasov v skupnem številu glasov, oddanih v volilnem okraju, temveč skupno število glasov, ki jih je prejel vsak kandidat z liste v volilni enoti in skupno število dobljenih glasov za vsako listo v volilni enoti.

Drugi odstavek, ki je določal ugotavljanje deleža glasov, oddanih za kandidata v skupnem številu glasov, v primeru, ko se je o posameznem kandidatu z liste kandidatov glasovalo v dveh volilnih okrajih, z novo ureditvijo glasovanja po volilnih enotah postane nepotreben, zato je predlagano njegovo črtanje.

K 35. členu

Zaradi spremembe volilnega sistema, po kateri volilni okraji ne bodo več imeli nobene vloge pri dodeljevanju mandatov, Državna volilna komisija ne ugotavlja več, koliko glasov so dobili kandidati po posameznih volilnih okrajih, ampak koliko glasov so dobile liste po volilnih enotah in skupno število glasov, oddanih za vse liste kandidatov na območju države; tega, kot navedeno, ne ugotavlja več po volilnih okrajih, ampak po volilnih enotah.

K 36. členu

Zaradi izvedbe 80. člena ustave in z njim povezane uveljavitve večje personalizacije volitev s pomočjo preferenčnega glasu, je treba spremeniti drugi in tretji odstavek 91. člena, ki urejata izvolitev kandidatov glede na dobljeni delež glasov v skupnem številu glasov v volilnem okraju. Po predlagani ureditvi delež glasov v skupnem številu glasov v volilnem okraju ne bo imel več nobenega pomena, saj se prednostni glas predlaga v obliki absolutnega in obveznega preferenčnega glasu, se pravi tako, da bo vrstni red dodeljevanja mandatov kandidatom v celoti odvisen le od števila (preferenčnih) glasov, ki jih dobi posamezni kandidat, pri čemer se preferenčni glas upošteva ne glede na to,

kolikšno število preferenčnih glasov je dobil kandidat (ni torej potrebno doseči določenega števila preferenčnih glasov, da se le-ti upoštevajo, kot to velja npr. pri volitvah poslancev iz Republike Slovenije v Evropski parlament ali pri lokalnih volitvah). Volivec bo glasoval za listo kandidatov tako, da bo glasoval za enega izmed kandidatov na listi, moral bo torej obvezno oddati svoj preferenčni glas. Kljub temu, da glasovanje z oddajo preferenčnega glasu predstavlja pravilo, z namenom izognitve prevelikemu številu neveljavnih glasovnic, velja domneva iz 73. člena zakona: če je volivec obkrožil ime liste kandidatov namesto konkretnega kandidata, kot mu sicer nalaga zakon in navodilo o glasovanju, se domneva, da je volivec dal preferenčni glas po enakih deležih vsakemu izmed kandidatov na kandidatni listi. Za primer, da bi zadnja dva ali več kandidatov dobili enako za izvolitev potrebno število prednostnih glasov, predlog zakona predvideva, da o izvolitvi med temi kandidati odloči žreb.

K 37. členu

Gre za redakcijski popravek napačnega sklicevanja.

K 38. členu

Volilna komisija posebne volilne enote za volitve poslancev italijanske in madžarske narodne skupnosti zaradi spremenjenega sistema volitev ne ugotavlja več prednostnega vrstnega reda kandidatov, ampak ugotavlja, koliko število glasov so dobili posamezni kandidati. Iz istega razloga je postal odvečen tudi drugi odstavek 95. člena, saj določba, kako se točkuje vrstni red kandidatov, ni več potrebna.

K 39. členu

Zaradi spremenjenega sistema volitev poslancev italijanske in madžarske narodne skupnosti, se tudi volilni izid ugotavlja na drugačen način, kot je to veljalo do sedaj; za poslanca je izvoljen kandidat, ki dobi največje število glasov v volilni enoti, ne več kandidat, ki dobi največje število točk.

K 40. členu

V tem členu se zneski v tolarjih nadomeščajo z zneski v evrih in dodaja se nova prekrškovna določba, sankcija za kršitev dopolnjenega 41. člena, ki določa, da mora član volilnega odbora, ki ve, da na dan glasovanja ne bo mogel opravljati volilnih opravil v volilnem odboru, to najkasneje sedem dni pred dnem glasovanja sporočiti okrajni volilni komisiji, ki ga je imenovala. Če za okoliščine, zaradi katerih na dan glasovanja ne bo mogel opravljati volilnih opravil, izve manj kot sedem dni pred dnem glasovanja, pa mora to okrajni volilni komisiji, ki ga je imenovala, sporočiti nemudoma, ko zanje izve. Sankcionira se tudi nov drugi odstavek 65. člena, ki prepoveduje fotografiranje in drugačno slikovno snemanje glasovnice. Črtata se tudi določbi tretjega in četrtega odstavka, s katerima je predpisana globa za kršitev volilnega molka; sama prepoved, pa tudi sankcija, je predpisana v Zakonu o volilni in referendumski kampanji. Predlog sprememb tega člena določa tudi, da naloge prekrškovnega organa za kršitve določbe prvega odstavka 65. člena (agitacija na volišču) opravlja Policija, za kršitve dopolnjenega 41. in 65. člena pa Inšpektorat RS za notranje zadeve.

K 41. členu

Ta člen je prehodna določba; novelirani 91. člen zakona zaradi spremembe volilnega sistema, po kateri volilni okraji ne bodo več imeli nobene vloge pri dodeljevanju mandatov, predvideva drugačen način dodeljevanja mandatov poslancev, ki pa za sedanjo sestavo državnega zbora izvoljeno po dosednji ureditvi, ni uporaben. Zato je treba določiti, da se za primere, ko je potrebna nadomestitev poslancev sedanjega sklica državnega zbora, še naprej uporablja do sedaj veljavna ureditev (IV. poglavje veljavnega ZVDZ), ki se s tem zakonom sicer razveljavlja in bo od konstituiranja državnega zbora, izvoljenega po določbah tega zakona, spremenjena.

K 42. členu

Prehodna določba določa rok (šest mesecev od uveljavitve te novele), v katerem mora Državna volilna komisija določiti vsebino posebne ovojnice za pogojno glasovnico in postopek glasovanja z njo ter določiti obrazec zahteve za drug način glasovanja iz 83. a člena zakona.

K 43. členu

Ta člen je končna določba in določa začetek veljavnosti zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

5. člen

Javna volilna propaganda se mora končati najkasneje 24 ur pred dnem glasovanja.

17. člen

Če poslancu preneha mandat, razen če je odstopil prej kot v šestih mesecih od potrditve mandata, postane poslanec za preostanek mandatne dobe tisti kandidat z iste liste kandidatov, ki bi bil izvoljen, če ne bi bil izvoljen poslanec, ki mu je prenehal mandat.

Če preneha mandat poslancu narodne skupnosti, postane poslanec za preostanek mandatne dobe tisti kandidat s seznama kandidatov, ki bi bil izvoljen, če ne bi bil izvoljen poslanec, ki mu je prenehal mandat.

Če kandidat iz prvega oziroma drugega odstavka tega člena v roku osmih dni ne sporoči, da sprejema mandat, se ta pravica prenese na naslednjega kandidata.

18. člen

Če na listi oziroma seznamu iz prejšnjega člena ni naslednjega kandidata, se opravijo nadomestne volitve.

Nadomestne volitve se opravijo tudi, če poslancu v primeru iz prvega odstavka prejšnjega člena preneha mandat, ker je odstopil prej kot v šestih mesecih od potrditve mandata.

Nadomestne volitve se ne opravijo, če poslancu preneha mandat manj kot šest mesecev pred potekom mandatne dobe državnega zbora, razen če zbor odloči drugače.

Na nadomestnih volitvah se poslanec izvoli za čas do izteka mandatne dobe državnega zbora.

19. člen

Nadomestne volitve razpiše predsednik republike najkasneje v petnajstih dneh po ugotovitvi državnega zbora o prenehanju mandata.

Nadomestne volitve se opravijo v volilni enoti, v kateri je bil izvoljen poslanec, ki mu je prenehal mandat.

Na nadomestnih volitvah je izvoljen kandidat, ki je dobil največ glasov.

Če se na nadomestnih volitvah v volilni enoti voli dvoje ali več poslancev, se glasuje o vseh kandidatih na listah kandidatov v vseh volilnih okrajih. Volivec lahko glasuje za največ toliko kandidatov, kolikor poslancev se voli na nadomestnih volitvah v volilni enoti. Izvoljeni so kandidati, ki so dobili največ glasov.

Nadomestne volitve se opravijo po določbah tega zakona, ki veljajo za splošne volitve, kolikor ni v tem členu drugače določeno.

20. člen

Za volitve poslancev državnega zbora se oblikuje osem volilnih enot. V vsaki volilni enoti se voli enajst poslancev.

Volilne enote se oblikujejo v skladu z načelom, da se en poslanec voli na približno enako število prebivalcev.

Pri oblikovanju volilnih enot in volilnih okrajev je treba upoštevati geografsko zaokroženost ter skupne kulturne in druge značilnosti teh.

Volilni okraj lahko obsega območje ene občine, območje dveh ali več občin, ali območje dela občine.

Vsaka volilna enota se razdeli na enajst volilnih okrajev, tako da je v vsakem volilnem okraju približno enako število prebivalcev. V vsakem volilnem okraju se glasuje za enega kandidata.

Za volitve poslancev italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti se na območjih, kjer ti skupnosti živita, oblikujeta posebni volilni enoti.

25. člen

Član volilnega organa ne more hkrati kandidirati na volitvah.

Če član volilnega organa sprejme kandidaturo, mu po zakonu preneha funkcija člana v volilnem organu.

Člani volilnih organov ne morejo biti predstavniki oziroma zaupniki list kandidatov.

30. člen

Pri delu volilnih komisij volilnih enot in državne volilne komisije so lahko navzoči predstavniki list kandidatov.

Pri delu volilnih odborov in okrajnih volilnih komisij so lahko navzoči zaupniki list kandidatov.

Predstavniki in zaupniki list kandidatov lahko opozorijo predsednika volilnega organa na nepravilnosti.

32. člen

Državno volilno komisijo imenuje državni zbor.

Državno volilno komisijo sestavljajo predsednik in pet članov ter njihovi namestniki.

Za predsednika državne volilne komisije in njegovega namestnika se imenujeta sodnika vrhovnega sodišča.

Dva člana in dva namestnika članov državne volilne komisije se imenujeta izmed pravnih strokovnjakov. Trije člani in namestniki članov državne volilne komisije se imenujejo po predlogih poslanskih skupin, pri čemer se upošteva sorazmerna zastopanost političnih strank.

35. člen

Če bi članom volilnih komisij prenehal mandat v času po razpisu volitev, se jim mandat podaljša do konca volitev.

37. člen

Državna volilna komisija:

- 1) skrbi za zakonitost volitev in enotno uporabo določb tega zakona, ki se nanašajo na volilne postopke,
- 2) usklajuje delo volilnih komisij volilnih enot in okrajnih volilnih komisij in daje strokovna navodila v zvezi z izvajanjem tega zakona ter nadzoruje njihovo delo,
- 3) predpiše obrazce za izvrševanje tega zakona,
- 4) določa enotne standarde za volilni material in določa druge materialne pogoje za izvedbo volilnih opravil,
- 5) objavlja izide volitev v državni zbor,
- 6) izdaja potrdila o izvolitvi,
- 7) ugotavlja, katere liste kandidatov so na ravni države prejele štiri ali več odstotkov glasov, oddanih za vse liste,
- 8) skrbi za izvedbo glasovanja na diplomatsko-konzularnih predstavništvih Republike Slovenije,
- 9) organizira izobraževanje za člane drugih volilnih organov,
- 10) opravlja druge naloge, ki jih določa zakon.

Državna volilna komisija določi, katere volilne spise ji mora poslati volilna komisija volilne enote oziroma okrajna volilna komisija, v kakšnem roku in na kakšen način.

Državna volilna komisija lahko prenese na volilno komisijo posebne volilne enote za volitve poslancev narodnih skupnosti posamična opravila iz svoje pristojnosti.

Strokovne, administrativne in tehnične naloge za državno volilno komisijo opravlja služba državne volilne komisije. Organizacijo in delo te službe uredi državna volilna komisija z aktom. Službo državne volilne komisije vodi direktor, ki opravlja tudi naloge tajnika te komisije. Direktorja, na podlagi javnega natečaja za mandatno obdobje petih let, imenuje državna volilna komisija. Za postopek izbire, imenovanja in razrešitve se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja javne uslužbence, in se nanašajo na generalne direktorje direktorátov, razen določb, ki omogočajo razrešitev iz nekrivdnih razlogov.

41. člen

Volilni odbor sestavljajo predsednik in parno število članov ter njihovi namestniki.

Predsednik in člani volilnega odbora ter njihovi namestniki se imenujejo izmed državljanov, ki imajo stalno prebivališče na območju volilnega okraja.

Politične stranke lahko najkasneje v desetih dneh po razpisu volitev dajo svoje predloge za imenovanje predsednika in članov volilnega odbora ter njihovih namestnikov okrajni volilni komisiji. Pri imenovanju članov volilnih odborov se najprej upoštevajo predlogi političnih strank, s katerih list kandidatov so bili na zadnjih volitvah v državni zbor izvoljeni kandidati, in sicer po vrstnem redu glede na število izvoljenih kandidatov pri čemer v primeru enakega števila odloči žreb, nato pa predlogi drugih političnih strank in lokalnih skupnosti ter njihovih delov, tako da je zagotovljena politično

pluralna sestava volilnih odborov. Če predlogov ni ali jih je premalo, se za manjkajoče člane določijo uradniki, zaposleni v organih državne uprave ali upravi lokalne skupnosti.

43. člen

Politična stranka določi kandidate po postopku, določenem z njenimi pravili. Lista kandidatov se določi s tajnim glasovanjem.

Politična stranka lahko vloži listo kandidatov v vsaki volilni enoti, če njene liste kandidatov podprejo s podpisi najmanj trije poslanci državnega zbora. Podpisi poslancev na predpisanih obrazcih se predložijo državnim volilnim komisijam.

Politična stranka lahko vloži listo kandidatov v posamezni volilni enoti, če listo kandidatov določijo člani politične stranke, ki imajo volilno pravico in stalno prebivališče v volilni enoti, in če listo kandidatov podpre s podpisi najmanj petdeset volivcev, ki imajo stalno prebivališče v volilni enoti.

Politična stranka lahko vloži listo kandidatov v posamezni volilni enoti tudi v primeru, če lista kandidatov ni določena na način iz prejšnjega odstavka, ob pogoju, da listo kandidatov podpre s podpisi najmanj sto volivcev, ki imajo stalno prebivališče v volilni enoti.

Dvoje ali več političnih strank lahko predloži skupno kandidatno listo.

Na kandidatni listi noben spol ne sme biti zastopan z manj kakor 35% od skupnega dejanskega števila kandidatov in kandidatke na listi.

Določba prejšnjega odstavka ne velja za kandidatne liste, na katere so uvrščeni trije kandidati oziroma kandidatke, pri čemer mora biti na kandidatni listi, na katero so uvrščeni trije kandidati oziroma kandidatke, najmanj en predstavnik vsakega od spolov.

44. člen

Volivci določijo listo kandidatov s podpisovanjem.

V posamezni volilni enoti lahko določi listo kandidatov s podpisi skupina najmanj tisoč volivcev, ki imajo stalno prebivališče v volilni enoti.

Za liste iz tega člena se uporablja določba šestega odstavka 43. člena tega zakona.

45. člen

Kandidata za poslanca italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti določi s podpisi najmanj trideset volivcev – pripadnikov italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti.

47. člen

Volivec da svojo podporo s podpisom na predpisanem obrazcu. Obrazec podpiše osebno pred pristojnim organom, ki vodi evidenco volilne pravice, ne glede na kraj stalnega prebivališča.

Organi iz prejšnjega odstavka vodijo posebno evidenco potrjenih obrazcev. Ta evidenca je uradna tajnost in pravico vpogleda vanjo ima samo pristojna volilna komisija oziroma sodišče. Če je dana podpora na način iz prejšnjega odstavka, mora predlagatelj liste kandidatov pred vložitvijo te poskrbeti za vpis podpore v evidenco potrjenih obrazcev.

Poslanec da svojo podporo s podpisom na predpisanem obrazcu, ki mu ga izda pristojna služba državnega zbora.

Osebe, ki so med potekom roka, določenega za predložitev list kandidatov, v bolnišnicah, domovih za starejše občane, zavodih za invalidne osebe in podobnih

zavodih, in osebe na prestajanju zaporne kazni, lahko svojo podporo izrazijo tako, da njihov podpis na obrazcu potrdi posebej za to pooblaščen osebni organ oziroma pravne osebe.

Osebe, ki med potekom roka za zbiranje podpisov stalno ali začasno prebivajo v tujini, lahko svojo podporo izrazijo tako, da njihov podpis na obrazcu potrdi uradna oseba diplomatsko-konzularnega predstavništva Republike Slovenije v tujini ali oseba, ki jo za potrjevanje identitete volivcev določi ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve.

Osebe, ki imajo v Republiki Sloveniji prijavljeno stalno ali začasno prebivališče, vendar zaradi bolezni ali invalidnosti ne morejo pred pristojni organ osebno in se ne nahajajo v zavodih iz četrtega odstavka tega člena, lahko svojo podporo kandidatu ali listi kandidatov dajo pred uradno osebo pristojnega organa, ki takšno osebo obišče na domu najpozneje šest dni pred iztekom roka za predložitev list kandidatov.

Zahteva za izdajo obrazca iz četrtega in petega odstavka tega člena in zahteva za obisk uradne osebe iz šestega odstavka tega člena se lahko vložijo najkasneje petnajst dni pred potekom roka za predložitev list kandidatov.

49. člen

Pri določitvi liste kandidatov je treba določiti tudi, v katerem volilnem okraju se bo glasovalo o posameznem kandidatu z liste kandidatov.

V posameznem volilnem okraju se glasuje samo o enem kandidatu z liste kandidatov.

Če na listi kandidatov ni toliko kandidatov, kolikor poslancev se voli v volilni enoti, se o posameznem kandidatu s te liste lahko glasuje največ v dveh volilnih okrajih.

Če je na listi kandidatov, ki so jo določili volivci, samo en kandidat, se o njem glasuje v vseh volilnih okrajih.

51. člen

Lista kandidatov se vložijo pri volilni komisiji volilne enote. Predlog liste kandidatov mora vsebovati oznako volilne enote, ime predlagatelja, ime liste, osebne podatke kandidatov – ime, priimek, rojstni podatki, poklic in delo, ki ga opravlja, in stalno prebivališče ter ime, priimek in naslov stalnega prebivališča predstavnika liste. Listi morajo biti priložena pisna soglasja kandidatov, da sprejemajo kandidaturu, ter s tem zakonom določeno najmanjše število podpisov volivcev na predpisanih obrazcih. Predlogu liste je treba priložiti tudi razporeditev kandidatov z liste kandidatov po volilnih okrajih.

Listi kandidatov, ki jo vložijo politična stranka, mora biti priložen tudi zapisnik o določitvi liste kandidatov in pravila politične stranke, ki se nanašajo na določanje kandidatov na volitvah v državni zbor.

54. člen

Liste kandidatov se predložijo volilni komisiji volilne enote najkasneje petindvajseti dan pred dnem glasovanja.

Ko volilna komisija volilne enote prejme listo kandidatov, takoj preizkusi, ali je pravočasno vložena in ali je določena v skladu s tem zakonom.

60. člen

Volilna komisija volilne enote sestavi seznam potrjenih list kandidatov v volilni enoti po vrstnem redu, ki se določi z žrebom.

Volilna komisija volilne enote sestavi tudi seznam kandidatov, o katerih se glasuje v posameznih volilnih okrajih. Vrstni red kandidatov na seznamu je enak vrstnemu redu list na seznamu potrjenih list kandidatov.

61. člen

Seznami potrjenih list kandidatov in seznami kandidatov, o katerih se glasuje v posameznih volilnih okrajih, se objavijo v medijih ali na drug način, ki ga določi državna volilna komisija, upoštevaje načelo čim širše obveščenosti volivcev ter načelo gospodarnosti, najpozneje petnajst dni pred dnevom glasovanja. Za objavo skrbi državna volilna komisija.

64. člen

Za vsako volišče se določi poseben prostor. Prostor, kjer se glasuje, mora biti urejen tako, da je zagotovljeno tajno izpolnjevanje glasovnice. Volišče mora biti opremljeno na način, ki preprečuje opazovanje volivca pri izpolnjevanju glasovnice.

Za volišče se šteje zgradba, v kateri se glasuje, dvorišče te zgradbe in določen prostor okrog zgradbe.

Volilne komisije pripravijo pravočasno za vsa volišča, ki so jih določile, potrebno število prosojnih glasovalnih skrinjic, tiskane glasovnice in drugo volilno gradivo.

Na volišču je treba razobesiti razglase s seznami list kandidatov, o katerih se glasuje.

65. člen

Na dan glasovanja je prepovedana vsaka agitacija na volišču.

72. člen

Volilni odbor ne sme odreči glasovanja nikomur, ki je vpisan v volilni imenik za to volišče, in tudi ne osebam, ki so se izkazale s potrdili.

Če ima član volilnega odbora glede posameznih volivcev, ki hočejo glasovati, kakšno pripombo, se ta vpiše v zapisnik.

Če hoče glasovati oseba, katere ime je v volilnem imeniku že obkroženo in pri njenem imenu že obstaja podpis volivca, oziroma je v rubriki opombe označba o drugem načinu glasovanja, se njeno osebno ime, prebivališče in njena morebitna izjava vpišejo v zapisnik, glasovati pa ji volilni odbor ne dovoli.

73. člen

Glasovanje se opravi z glasovnico.

Glasovnica za glasovanje o kandidatih v volilnih okrajih vsebuje:

- oznako volilne enote,
- oznako volilnega okraja,
- zaporedne številke in imena list kandidatov po vrstnem redu iz seznama list kandidatov ter priimke in imena kandidatov, o katerih se glasuje v volilnem okraju,
- navodilo o načinu glasovanja.

Volivec lahko glasuje samo za enega kandidata. Volivec glasuje tako, da na glasovnici obkroži zaporedno številko pred priimkom in imenom kandidata, za katerega glasuje.

74. člen

Glasovnica za glasovanje o kandidatih za poslanca italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti vsebuje:

- oznako volilne enote,
- priimke in imena kandidatov po vrstnem redu iz seznama kandidatov,

– navodilo o načinu glasovanja.

Volivec glasuje tako, da pred priimki in imeni kandidatov označi prednostni vrstni red kandidatov s številkami od 1 naprej.

76. člen

Neizpolnjena glasovnica in glasovnica, na kateri ni mogoče ugotoviti, za katerega kandidata je volivec glasoval, sta neveljavni.

Glasovnica je veljavna, če je volivec glasoval na drugačen način, kot je določeno v 73. in 74. členu tega zakona, pa je iz nje jasno razvidno, za katerega kandidata je glasoval.

79. a člen

Okrajna volilna komisija za območje okraja določi najmanj eno volišče, ki je dostopno invalidom. Volivci, ki želijo glasovati na tem volišču, morajo to svojo namero sporočiti okrajni volilni komisiji najpozneje tri dni pred dnem glasovanja. Na tem volišču lahko volilna komisija omogoči glasovanje s posebej prilagojenimi glasovnicami in glasovalnimi stroji.

Okrajna volilna komisija določi tudi najmanj eno volišče, na katerem lahko glasujejo volivci, ki nimajo stalnega prebivališča na območju okraja, če to svojo namero sporočijo okrajni volilni komisiji, na območju katere so vpisani v volilni imenik, najpozneje tri dni pred dnem glasovanja.

81. člen

Volivci ne smejo biti vpoklicani na vojaške vaje na dan glasovanja.

Po pošti lahko glasujejo tudi oskrbovanci domov za starejše, ki nimajo stalnega prebivališča v domu, ter volivci, ki so na zdravljenju v bolnišnicah, če to sporočijo okrajni volilni komisiji ali volilni komisiji volilne enote najkasneje deset dni pred dnem glasovanja.

Glasovanje po pošti se opravi pred dnem, ki je določen z razpisom kot dan glasovanja.

82. člen

Volivci, ki so vpisani v evidenco volilne pravice državljanov Republike Slovenije, ki nimajo stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji, lahko glasujejo po pošti ali na diplomatsko-konzularnem predstavništvu Republike Slovenije, če država, v kateri prebivajo, dopušča tako glasovanje, oziroma če to omogoča meddržavni sporazum. Tem volivcem se pravočasno pošlje glasovnica s priloženo volilno karto.

Volivci, ki so na dan glasovanja v tujini, ker tam začasno prebivajo, lahko glasujejo po pošti ali na diplomatsko-konzularnem predstavništvu Republike Slovenije, če to sporočijo državni volilni komisiji najkasneje 30 dni pred dnem glasovanja in če država, v kateri prebivajo, dopušča tako glasovanje, oziroma če to omogoča meddržavni sporazum.

Če volivec glasuje po pošti, se glasovnica upošteva, če je kuverti z glasovnico priložena lastnoročno podpisana volilna karta.

Za glasovanje po pošti v tujini in na diplomatsko-konzularnih predstavništvih Republike Slovenije se smiselno uporabljajo določbe, ki veljajo za glasovanje v Republiki Sloveniji.

Ne glede na določbe 73. in 74. člena tega zakona se lahko glasovanje opravi z uradno prazno glasovnico, ki vsebuje oznako volilne enote in volilnega okraja ter navodilo o načinu glasovanja. Volivec izrazi svojo voljo tako, da v prostor na glasovnici lastnoročno ali na drug način vpiše ime in priimek kandidata, za katerega glasuje, ali ime liste kandidatov, za katero glasuje.

84. člen

Ko je glasovanje končano, volilni odbor brez prekinitve začne ugotavljati izide glasovanja. Najprej prešteje neuporabljene glasovnice ter jih da v poseben omot in omot zapečati. Nato ugotovi po volilnem imeniku in po potrdilih skupno število volivcev, ki so glasovali, odpre glasovalno skrinjico, ugotovi število oddanih glasovnic, koliko glasovnic je neveljavnih in koliko glasov so dobili posamezni kandidati. Pri volitvah poslanca narodne skupnosti ugotovi volilni odbor prednostni vrstni red kandidatov.

85. člen

O delu volilnega odbora pri ugotavljanju izida glasovanja se sestavi zapisnik. Vanj se vpiše: koliko je na območju volišča volilnih upravičencev po volilnem imeniku, koliko volivcev je glasovalo po volilnem imeniku, koliko jih je glasovalo s potrdilom in koliko jih je skupno glasovalo po glasovnicah, koliko glasovnic je bilo neveljavnih in koliko glasov so dobili posamezni kandidati.

V primeru iz drugega odstavka prejšnjega člena se v zapisnik vpiše prednostni vrstni red kandidatov.

V zapisnik se vpišejo tudi morebitna posebna mnenja in pripombe članov volilnega odbora in zaupnikov list kandidatov.

Zapisnik podpišejo predsednik in člani volilnega odbora.

87. člen

Okrajna volilna komisija ugotovi za območje volilnega okraja, koliko volivcev je vpisanih v volilni imenik, koliko jih je na voliščih glasovalo po volilnem imeniku in koliko jih je glasovalo s potrdili, koliko jih je glasovalo po pošti, koliko glasovnic je bilo neveljavnih ter koliko glasov so dobili posamezni kandidati in posamezne liste kandidatov. Volilna komisija ugotovi tudi izid glasovanja po pošti, pri čemer upošteva glasovnice, ki so prispele po pošti do 12. ure na dan po dnevu glasovanja, razen za glasovnice, ki so prispele iz tujine. Pri ugotavljanju izida glasovanja po pošti iz tujine se upoštevajo glasovnice, ki so prispele po pošti do 12. ure osmega dne po dnevu glasovanja.

89. člen

Volilna komisija volilne enote ugotovi za vsako listo kandidatov, koliko glasov so dobili posamezni kandidati z liste po volilnih okrajih in delež glasov posameznih kandidatov v skupnem številu glasov, oddanih v volilnem okraju, ter skupno število glasov, ki so bili oddani za listo v volilni enoti.

Če se je o posameznem kandidatu z liste kandidatov glasovalo v dveh volilnih okrajih, volilna komisija volilne enote ugotovi delež glasov takega kandidata v skupnem številu glasov, oddanih v obeh volilnih okrajih.

Volilna komisija ugotovi tudi skupno število glasov, oddanih za vse liste kandidatov v volilni enoti.

89. a člen

Državna volilna komisija ugotovi za območje države, koliko glasov so dobili posamezni kandidati z liste po volilnih okrajih, koliko glasov so dobile liste po volilnih enotah in skupno število glasov, oddanih za vse liste kandidatov na območju države. Pri tem volilna komisija upošteva tudi izid glasovanja na diplomatsko-konzularnih predstavništvih Republike Slovenije in po pošti iz tujine, ki je prispela v državno volilno komisijo v roku iz 87. člena tega zakona. Izid glasovanja iz prejšnjega stavka državna volilna komisija ugotavlja po volilnih okrajih.

Državna volilna komisija sporoči volilnim komisijam volilnih enot končni izid glasovanja za posamezno volilno enoto.

Na podlagi ugotovljenega izida glasovanja za območje države državna volilna komisija ugotovi, katere liste kandidatov oziroma istoimenske liste kandidatov so na območju

države dobile najmanj 4% od skupnega števila glasov, oddanih za vse liste na območju države, in se upoštevajo pri delitvi mandatov.

91. člen

Z liste kandidatov je izvoljenih toliko kandidatov, kolikor mandatov je dobila lista. Z liste kandidatov so izvoljeni kandidati po vrstnem redu dobljenega deleža glasov v skupnem številu glasov v volilnem okraju oziroma v skupnem številu glasov v dveh volilnih okrajih.

Če sta dva kandidata dobila enak delež glasov, o izvolitvi med njima odloča žreb.

92. člen

Mandati, ki niso bili razdeljeni v volilnih enotah, se razdelijo na ravni države tako, da se listam oziroma istoimenskim listam dodeli toliko mandatov, kolikor znaša razlika med številom mandatov, ki bi jim pripadli na podlagi seštevka glasov na ravni države, in številom mandatov, ki so jih dobile v volilnih enotah.

Za razdelitev teh mandatov se najprej ugotovi, koliko od vseh 88 mandatov bi pripadlo listam oziroma istoimenskim listam sorazmerno številu glasov, ki so jih dobile v vseh volilnih enotah. To se ugotovi na podlagi zaporedja najvišjih količnikov, ki se izračunajo tako, da se seštevki glasov, ki so jih dobile liste oziroma istoimenske liste v vseh volilnih enotah, delijo z vsemi števili od 1 do 88 (d'Hondtov sistem).

Tiste liste oziroma istoimenske liste, ki na območju države niso dobile najmanj 4% od skupnega števila glasov, se pri delitvi mandatov ne upoštevajo.

Mandati iz prvega odstavka tega člena se dodelijo listam oziroma istoimenskim listam po vrstnem redu najvišjih količnikov iz prejšnjega odstavka, pri čemer se višji količniki štejejo kot mandati, ki jih je lista oziroma istoimenska lista prejela na podlagi 90. člena tega zakona.

Če bi kateri od list oziroma istoimenskih list pri delitvi mandatov v skladu s prvim odstavkom tega člena pripadlo manj mandatov, kakor jih je dobila pri delitvi na ravni volilne enote, se pri ugotavljanju, koliko mandatov bi pripadlo listam oziroma istoimenskim listam na podlagi seštevka glasov na ravni države, upošteva zmanjšano skupno število mandatov, ki jih je treba še razdeliti na ravni države.

95. člen

Volilna komisija posebne volilne enote za volitve poslancev italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti ugotovi, koliko volivcev je vpisano v volilni imenik, koliko od njih je glasovalo, koliko jih je glasovalo po pošti, koliko glasovnic je bilo neveljavnih in prednostni vrstni red kandidatov.

Prednostni vrstni red kandidatov se točkuje. Za vsako prvo mesto se dodeli kandidatu toliko točk, kolikor je kandidatov na glasovnici. Za vsako naslednje mesto se dodeli točka manj. Točke, ki jih dobi posamezni kandidat, se seštevajo.

96. člen

Za poslanca italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti je izvoljen tisti kandidat, ki je dobil največje število točk v volilni enoti. Če je dvoje ali več kandidatov dobilo enako največje število točk, med njimi o izvolitvi odloči žreb. Žreb opravi volilna komisija posebne volilne enote ob navzočnosti kandidatov oziroma njihovih predstavnikov.

Volilni izid iz prejšnjega odstavka ugotovi volilna komisija posebne volilne enote. O tem in o svojem delu sestavi zapisnik, ki ga podpišejo predsednik in člani komisije. Zapisnik in drug volilni material pošlje državni volilni komisiji.

110. člen

Z globo najmanj 30.000 tolarjev se kaznuje za prekršek:

1. kdor ravna v nasprotju s 5. členom tega zakona,
2. kdor agitira na volišču (65. člen),
3. kdor potem, ko je glasoval, na opomin predsednika volilnega odbora noče oditi z volišča (75. člen),
4. kdor moti red na volišču (78. člen).

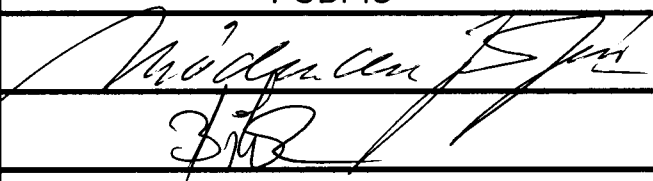
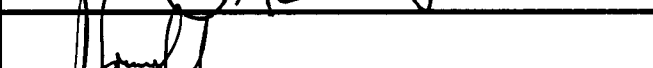
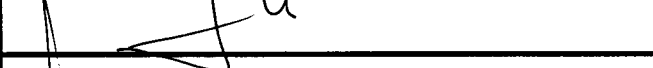
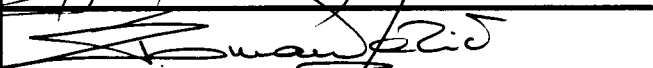
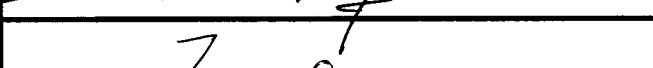
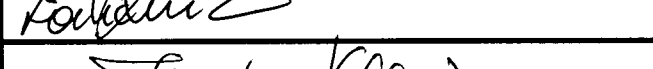
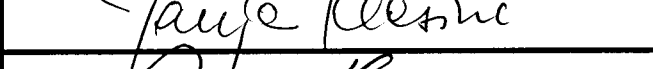
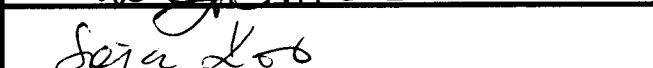
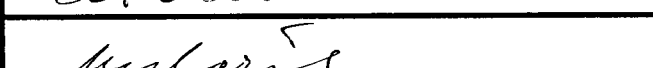
Z globo najmanj 50.000 tolarjev se kaznuje za prekršek, kdor v nasprotju z 78. členom tega zakona pride na volišče z orožjem ali nevarnim orodjem ali kdor brez naročila predsednika volilnega odbora ukaže, da se pripelje na volišče oborožena sila ali jo pripelje sam.

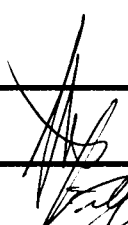
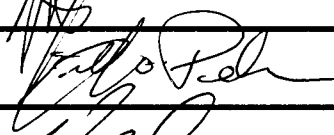
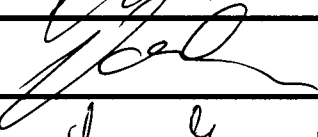
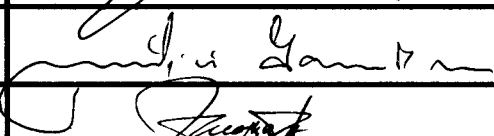
Z globo najmanj 200.000 tolarjev se kaznuje pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, ki ravna v nasprotju s 5. členom tega zakona.

Z globo najmanj 50.000 tolarjev se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ki ravna v nasprotju s 5. členom tega zakona.

Naloge prekrškovnega organa za kršitve iz 75. in 78. člena tega zakona opravlja Policija, za kršitve iz 5. in 65. člena tega zakona pa ministrstvo, pristojno za notranje zadeve.

PODPISI POSLANK IN POSLANCEV PS

ŠTEVILKA	IME IN PRIIMEK	PODPIS
1.	Jani MÖDERNDORFER	
2.	Alenka BIKAR	
3.	Dragan BOSNIĆ	
4.	mag. Alenka BRATUŠEK	
5.	Renata BRUNSKOLE	
6.	Jerko ČHOVIN	
7.	Maja DIMITROVSKI	
8.	Branko FICKO	
9.	Gašpar GAŠPAR-MIŠIČ	
10.	mag. Lejla HERCEGOVAC	
11.	Roman JAKIČ	
12.	Darko JAZBEC, dr.med.	
13.	Jožef KAVTIČNIK	
14.	Janja KLASINC	
15.	Maša KOCIPER	
16.	Tina KOMEL	
17.	Saša KOS	
18.	Mitja MERŠOL	
19.	Alenka PAVLIČ	
20.	Alojzij POTOČNIK	
21.	mag. Stanko STEPIŠNIK	

22.	Jože VELIKONJA	
23.	Peter VILFAN	
24.	Tamara VONTA	
25.	Matjaž ZANOŠKAR	
26.	mag. Barbara ŽGAJNER TAVŠ	
27.	mag. Melita ŽUPEVC	